

LITÉR

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

Elfogadva a 7/2012. (I.26.) határozattal

2012. január

Liter_konc_120127.doc

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETŐ	3
1.1 ELŐZMÉNYEK.....	3
1.2. A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ CÉLJA, FELADATA	3
2. VIZSGÁLATI ÖSSZEFOGLALÓ	4
3. A KÖZSÉG ADOTTSÁGAI EGY SWOT ANALÍZISBEN ÖSSZEFOGLALVA	7
4. LITÉR JÖVŐKÉPE	12
5. JÖVŐKÉPET MEGHATÁROZÓ FEJLESZTÉSI IRÁNYOK	13
1. <i>TÉRSÉGI, TELEPÜLÉSKÖZI KAPCSOLATOK ERŐSÍTÉSE</i>	13
1.1 <i>Litér-Balaton</i>	13
1.2 <i>Litér-Veszprém</i>	13
1.3 <i>Litér-környező települések</i>	13
2. <i>GAZDASÁG ÉLÉNKÍTÉSE, HELYI MUNKALEHETŐSÉGEK BIZTOSÍTÁSA</i>	14
2.1 <i>Helyi ipar fejlesztése</i>	14
2.1.1 <i>Település területén meglévő gazdasági és ipari területek (volt Nitrokémia, bányaterületek) fejlesztése</i>	14
2.1.2 <i>Új gazdasági területek kijelölése</i>	15
2.1.3 <i>Szakképzés</i>	15
2.2 <i>Térségi munkafeltételek összehangolása, a fiatalok megcélzása</i>	15
2.3 <i>Mezőgazdaság lehetőségeinek felmérése, az adottságokhoz alkalmazkodó mezőgazdasági kultúrák használata</i>	16
2.4 <i>Állattenyésztés visszahozása</i>	17
2.4.1 <i>Helyi termékek értékesítése</i>	17
3. <i>TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET ÁTGONDOLT, FEJLESZTÉST ÉS ÉRTÉKŐRZÉST ÖSSZEANGOLÓ ALAKÍTÁSA</i>	17
3.1 <i>Infrastrukturális fejlesztések</i>	17
3.1.1 <i>Belterületi úthálózat fejlesztése, minőségi javítása</i>	18
3.1.2 <i>Kerékpárutak építése</i>	18
3.1.3 <i>Gyorsforgalmi út építése</i>	19
3.1.4 <i>Közműhálózat fejlesztése</i>	19
3.1.5 <i>Alternatív energiahasznosítás</i>	19
3.2 <i>Környezeti konfliktusok kezelése</i>	20
3.3 <i>Vonzó lakókörnyezet</i>	20
3.3.1 <i>Településkép</i>	20
3.3.2 <i>Zöldfelületek fejlesztése</i>	21
3.4 <i>Települési szolgáltatások, szórakozási lehetőségek biztosítása</i>	21
3.5 <i>Helyi identitástudat erősítése, közösségfejlesztés</i>	22
3.6 <i>Idegenforgalmi vonzerők kihasználása</i>	22
3.6.1 <i>Bakancsos turizmus</i>	23
3.6.2 <i>Kerékpáros turizmus</i>	23
3.6.3 <i>Lovas turizmus</i>	23
3.6.4 <i>Vallási turizmus</i>	24
3.6.5 <i>Horgász turizmus</i>	24
3.6.6 <i>Vadászturizmus</i>	24
3.6.7 <i>Geocaching</i>	24
4. <i>ÉRTÉKVÉDELEM</i>	24
4.1 <i>Természeti értékek</i>	24
4.2 <i>Épített értékek</i>	25
MELLÉKLETEK	27
KÉRDŐÍV ÖSSZEFOGLALÓ - EREDMÉNYEK	34
LITÉR LAKOSAINAK ÉSZREVÉTELEIT ÖSSZEGYÚJTÓ SWOT ANALÍZIS	42

1. BEVEZETŐ

1.1 ELŐZMÉNYEK

Litér község Önkormányzatának képviselőtestülete a község Településrendezési tervének elkészítésével a Völgyzugoly Műhely Kft-t bízta meg.

A Településfejlesztési koncepció, valamint a Településszerkezeti terv és a Szabályozási terv megalapozására készített Vizsgálat, helyzetelemzés munkarész 2011. októberében készült el. Jelen koncepció elsősorban a vizsgálati munkarészben foglaltakra, a település lakosai által kitöltött kérdőívekben szereplő válaszokra, illetve a meghatározó települési szereplők és érdeklődők részvételével szervezett tanácskozáson elhangzottakra épül.

1.2. A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ CÉLJA, FELADATA

A többször módosított, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 2006. évi L. törvény – az önkormányzati törvénnyel összhangban, mely a településfejlesztést az önkormányzatok hatáskörébe tette - a települési önkormányzatok feladatává jelölte ki a településrendezési feladatkör ellátását. A településrendezés eszközeiként: a településfejlesztési koncepciót, a településszerkezeti tervet, valamint a szabályozási tervet és helyi építési szabályzatot jelölte meg.

A településfejlesztési koncepció a fejlesztés összehangolt megvalósulását biztosító és a településrendezést is megalapozó, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati területfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza. A fejlesztési koncepció elsősorban településpolitikai dokumentum, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, gazdasági, a környezeti szempontoknak és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van döntő szerepe.

Megalapozza és meghatározza a település fenntartható fejlődését: az életszínvonal növekedését, az életminőség javulását, a faluközösség gyarapodását a település hagyományait, a rendelkezésre álló kulturális, térbeli, táji adottságait felhasználva és nem kihasználva.

A Településfejlesztési koncepció a döntési mechanizmus működtetéséhez szolgál útmutatóul, s segítséget nyújt a település egyes érdekcsoportjainak, valamint a különböző szakágak közötti érdekek koordinálásához.

A Településfejlesztési koncepció jelen változata egy javaslat, mely az összegyűjtött adatok, a visszaküldött kérdőívek, a település vezetőivel, lakosaival folytatott beszélgetések alapján került összeállításra. Végleges változatának kidolgozásához elengedhetetlenül szükséges a helyi döntéshozók, a település jövőjét magukénak érző vállalkozók, az itt élő polgárok, valamint mindazok véleményének figyelembevétele, akik a település jövőjéért felelősséget éreznek, s segítő hozzászólásukkal a jelen állapotok javításán kívánnak munkálkodni.

2. VIZSGÁLATI ÖSSZEFOGLALÓ

Települési alapadatok	Litér
Terület	1282,9 ha
Belterület	122,7 ha
Zártkert	32,3 ha
Külterület	1127,9 ha
Lakosság	2164 fő

Regionális kapcsolatok, területi adottságok

Litér a Közép-dunántúli régióban, Veszprém megye délkeleti részén elhelyezkedő település. A Veszprém közelségében fekvő településnek legszorosabb kapcsolata a megyeszékhellyel van, melytől mindössze 5 kilométerre fekszik. Több településsel is szoros kapcsolatot tart fenn. Ezek közül az egyik Királyszentistván, mellyel közös körjegyzőséget működtet, illetve másik fontos szomszédja Balatonfűzfő, ahol a gyártelepen korábban sok litéri dolgozott. Kistérségi központja Balatonalmádi.

Közlekedési szempontból kiváló kapcsolatokkal rendelkezik, a belterületet is érintő 72-es főúton Veszprém mindössze alig negyed óra alatt érhető el tömegközlekedéssel. A közeli – papvásári külterületi részt érintő – 710-es elkerülő úton, illetve az M7 autópályán Székesfehérvárra és Budapestre is viszonylag hamar el lehet jutni.

Litéren az alapfokú szociális, oktatási és egészségügyi ellátás megoldott, illetve Veszprém közelsége miatt a magasabb szolgáltatások is könnyen igénybe vehetők.

Természeti adottságok

Litér a Balaton-felvidék és kismencedéi kistáj északkeleti részén fekszik. Változatos felszíni formák jellemzik, különösen értékesek a dolomithegyeken kialakult alakzatok. Utóbbiakon változatos, értékes növénytakarások, sziklagyepek alakultak ki. A talajok minősége változó. Éghajlata mérsékelten hűvös, mérsékelten száraz, a szőlő- és gyümölcsstermesztésnek, a fagyérzékeny kultúrák termesztésének kedvez. Az évi napfénytartam 1970-2000 óra, leggyakrabban északi szelek fújnak Litér környékén. Természetes (eredetű) vízfolyás területén a Bendola, mely a településen ered, illetve a Séd, mely a papvásári külterületi részt szeli át.

Társadalmi adottságok

Litéren 2164-en laknak. A település lakosságszáma az elmúlt évszázad során többszöröződött, amely egyrészt köszönhető az ipar erőteljes fejlődésének (Litér közvetlen közelében pl. a fűzfői gyártelepen) a 40-es, 50-es években, másrészt az utóbbi évtizedekben a szuburbanizációs folyamatoknak köszönhetően sokan költöznek ki Veszprémről az aránylag olcsóbb és csendesebb „vidéki” környezetbe. A település korszerkezete ez alapján fiatalodást mutat, az öregedési index (0,89) a megyei és a kistérségi átlagnál is sokkal kedvezőbb.

Gazdasági adottságok

Az állandó és az aktív korú népesség aránya Litéren kedvezőnek mondható, hiszen mind a kistérségi, mind a megyei mutatókhoz hasonló, 68% körüli eredményt mutat. A településen az önkormányzati adatszolgáltatás szerint 73 fő munkanélküli.

A település gazdaságában kiemelt szerepe van a külterületen működő gyorsindítású erőműnek, mely az iparüzési adó nagy százalékát szolgáltatja Litéren. Egyéb ipari területek főként a fűzfői ipartelep litéri részén foglalnak helyet, ezek azonban ma már csak kisebb kapacitással működnek. A mezőgazdasági termelés során főként gabonanövényeket termesztenek. A településen számos vállalkozás működik, azonban az aktív korú népesség jelentős része a közeli Veszprémbe jár dolgozni.

Litéren az idegenforgalom a Balaton viszonylagos távolságának köszönhetően nem jelentős ágazat, de számos olyan kulturális, illetve gasztronómiai rendezvény kerül megtartásra minden évben, amelynek során gyakran távolabbról is a településre látogatnak.

Településszerkezet

Litér a Veszprémi-fennsík déli lejtői és a Nyerges-hegy közé, a Bendola-patak partjára települt község. Tájszerkezetét leginkább meghatározzák a domborzati adottságok, az azokon kialakult, azokhoz alkalmazkodó tájhasználatok, azaz a medence fekvésű, síkabb részeken a mezőgazdasági művelés, a magasabb tengerszint feletti magasságokon, a meredekebb domboldalakon az erdők dominálnak. Mesterséges vonalas szerkezeti elemek leginkább az utak, melyeknek

elválasztó szerepe leginkább a 72-es út esetében jelentkezik. Rendkívül markáns elemként jelenik meg az erőmű, melyből a kiinduló magasfeszültségű vezetékek uralják Litér külterületének északi tájképét. Litér egyik érdekessége, hogy külterülete két különálló részből áll, a belterületet körülvevő központi területtől függetlenül a községhez tartozik az egykori Papvására is, mely fizikailag nem kapcsolódik a településhez.

A község településszerkezete igen változatos, a hagyományos egyutcás település mesterségesen irányított továbbfejlődésének különféle stádiumai jól leolvashatók az egyes településrészekben, melyek egyedi arculatukkal sajátos, változatos részeit képezik Litérnek.

Tájhasználat

A települést változatos domborzaton kialakult, sokszínű tájhasználatok jellemzik. Magas az erdősültség, mely a meredekebb domboldalakon és dombtetőkön jellemző, változatos, helyenként természetes tölgyesekkel, máshol – leginkább a Nyerges-hegyen és a Mogyorós-hegyen – mesterségesen telepített feketefenyő állománnyal. A síkabb területeket szántókként művelik, a földek termőképessége változó, közepes, de sokhelyütt gyenge. A gyepek aránya is viszonylag magas, jelentősebb kiterjedésű, természetes gyeptársulás található Mogyorós-hegyen, mely a Natura2000 hálózathoz is részét képezi. Jelentős iparterületek is helyet kapnak a külterületen. Egyik ezek közül az erőmű az igazgatási határ északi része mentén, másik a fűzfői ipartelephez tartozó litéri rész. Jelentős mértékben formálják a tájat az egyes bányaterületek. Ezek közül a nyerges-hegyi murvabánya további területbővítést tervez, a másik, a Papvásári-hegyen korábban működő homokbánya már bezárt, falában védett gyurgyalagok fészkelnek, ami miatt az Önkormányzat a terület védetté nyilvánítását kezdeményezte a Balatonfelvidéki Nemzeti Park Igazgatóságánál. Az egykori szőlőterületek mára teljesen eltűntek, helyüket bozótosok, erdők vették át.

Belterületi területhasználat

Litér belterülete egyutcás településből alakult ki mai formájára, többnyire a XX. század második harmadától folyamatosan, tudatos tervezésnek köszönhetően. Az egyes településrészek mesterséges szerkezetük ellenére igyekeznek követni a domborzati adottságokat, illetve máshol a hagyományos településszerkezetet kialakító főbb vonalakat. A belterületi területhasználatokat jellemzi, hogy túlnyomó részt lakóterületből áll (falusias, illetve kertvárosias, az Ifjúság lakótelepen kisvárosias jelleggel), s az intézmények elszórtan helyezkednek el a lakóépületek között, azaz tipikus településközpont nem alakult ki.

Környezeti állapot

Litér környezeti állapota megfelelőnek mondható. A közlekedésből adódó zaj-, és porszennyezés a határértékeknek megfelel, ennek ellenére problémát jelent a belterületet érintő 72-es út nagy átmenő forgalma. A forgalom által okozott zaj- és rezgésterhelést csökkentette az út 11,5 tonnás burkolat-megerősítése. Ugyancsak gondot okoz a belterület viszonylagos közelségében fekvő murvabánya, ahol az alkalmankénti robbantásos fejtés rezgésterhelést okoz a közeli lakóterületek esetében (Táncsics utca).

Az egykori fűzfői ipartelepen ma már nem működnek környezetszennyező üzemek, a terület kárrendezésének egy szakasza már lezajlott. A jelenleg a területen működő funkciók a távolságból adódóan, és az azokat körülvevő kiterjedt erdőségeknek köszönhetően kevésbé vannak hatással Litér belterületére.

Minthogy Litért két vízműkút hidrogeológiai védőidoma is érinti, a (felszíni és) felszín alatti vizek védelme kiemelkedő fontosságú.

Értékvizsgálat

Táji és természeti értékek

Értékes természeti terület található a Mogyorós-hegyen, mely a Natura2000 hálózathoz, illetve az Országos Ökológiai Hálózat magterületéhez is tartozik, s emellett a Balaton-felvidéki Nemzeti Park többek között itt tervezi védett területeinek bővítését. Ugyancsak a magterülethez tartoznak a Nyerges-hegy bizonyos részei. Ezen kívül számos védett növény- és állatfaj él Litér területén. A Papvásári-hegyen korábban működő bánya ma már gyurgyalagoknak ad otthont, ezért az Önkormányzat a helyi védelem alá helyezését kezdeményezte.

Épített értékek

Litér területén műemlék épület a román kori református templom. Emellett az Önkormányzat felismerve azt, hogy a múlt értékeinek megőrzése és ápolása egy település szempontjából milyen jelentőséggel bír, több épületet, illetve egy utcarészletet helyi védelem alá helyezett.

Közlekedés

Litér megközelítése jónak mondható. Területét öt országos közút is érinti: 72. sz. főút, 710. sz. főút, a 7202., a 7216., 7213. j. út. A 72-es főút északról érinti a belterületet, melyről a 8-as főúton keresztül érhető el Veszprém, illetve déli irányban a 71-es főút, ami a Balaton északi partján fut végig.

A településen több út burkolata javításra szorul, ez a helyi közlekedés szempontjából problémát jelent.

Az autóbusz megállóhelyek száma és elhelyezése az igényeknek megfelelő, a menetrendi járatok követési időközei megfelelőek.

Litér külterületét érinti a tervezett M8 gyorsforgalmi út, aminek a Litért is érintő Veszprém-Balatonfűzfő közötti szakasza hiányzik, a többi a 710 sz. főút és a 8 sz. főút fejlesztéseként jön létre.

Litér térségében mellékúthálózat fejlesztéseket a Veszprém Megyei Területrendezési Terv, vagy az OTrT nem tartalmaz, a kiépült úthálózat szerkezete megfelelő. Az utakon helyenként fenntartás jellegű rekonstrukciók szükségesek.

Közmű

Litér a jól közművesített települések közé tartozik. Közműellátására a vízellátás, a szennyvízelvezetés-kezelés, a villamosenergia ellátás, a földgázellátás és az elektronikus hírközlés hálózati rendszere kiépült. Jellemzően magas a rácsatlakozások aránya mind a szennyvízcsatorna, mind a földgáz hálózat tekintetében. Közművek vonatkozásában a csapadékvíz elvezetés tekinthető a legkevésbé rendezettnek. A településre jellemző a nyílt árkos rendszerű csapadékvíz elvezetés illetve szikkasztás, ahol kialakított az árok, ott sem mindenhol biztosítja a megfelelő vízelvezetést. Ugyancsak problémát okoz, hogy a 72-es főút megerősítése során megszüntették az Álmos utcai átereszt, ami a település felső részének csapadékvizét vezette el a főút túloldalára. A település területének döntő hányadáról, a település beépített területéről összegyűlő felszíni vizek befogadója a Bendola patak, amely az összegyűjtött vizeket a Séd patakba, majd tovább a Sárvízen, a Sión keresztül a Dunába szállítja.

A villamosenergia ellátás vezetékei föld felett kerültek elhelyezésre, meghatározva a település arculatát, pedig az üdülési, idegenforgalmi igények a település látványára vonatkozóan is határoznak meg elvárásokat.

A település a Balaton üdülőkörzet területén fekszik, így a környezet állapotának védelme kiemelt feladat. Ennek igényére épülhetett ki a teljes közműellátás.

3. A KÖZSÉG ADOTTSÁGAI EGY SWOT ANALÍZISBEN ÖSSZEFOGLALVA

Litér településfejlesztési koncepciójának elkészítéséhez elengedhetetlen SWOT analízis készítése. Amellett, hogy a község adottságait erősségekre és gyengeségekre szétválasztva összegyűjtjük, az adottságokból adódó lehetőségek és a települést veszélyeztető tényezők is feltárára kerülnek. A SWOT analízis készítéséhez a 2011. november 17-én tartott lakossági egyeztetésen megfogalmazottak beépítésre kerültek.

A SWOT analízis lehetőségei és veszélyei nem jelentik a jövőbeni fejlődés egyértelmű kimeneteleit, a valóságban a két fejlődési irány közötti események bekövetkezése várható, azonban törekedni kell, hogy értékőrző fejlődés induljon meg.

	ERŐSSÉGEK (S)	GYENGESÉGEK (W)
REGIONÁLIS KAPCSOLATOK, TÉRSÉGI SZEREPKÖR	<ul style="list-style-type: none"> - A megyeszékhely - Veszprém közelsége - Balaton viszonylagos közelsége - Kistérségi központ közelsége - Litér a (kis)térség aktív szereplője - Több településsel szoros kapcsolatban áll (Balatonfűzfő, Királyszentistván, Balatonalmádi) - A térségi együttműködés fontosságát felismerő helyi vezetés - LEADER közösségben aktívan képviselteti magát - Testvértelepülési kapcsolat a szlovákiai Berencscsel 	<ul style="list-style-type: none"> - Kevésbé jelentős kistérségi kapcsolatok
DEMOGRÁFIA, FOGLALKOZTATÁS	<ul style="list-style-type: none"> - Növekvő népesség (beköltözések) - Fiatalodó helyi társadalom - 	<ul style="list-style-type: none"> - Az egykori munkalehetőségek nagy része megszűnt - Kevés helyi munkalehetőség - A növekvő népességhez nem járul hozzá a születések száma (Születések száma alacsony)
TÁRSADALMI KOZHÉZIÓ	<ul style="list-style-type: none"> - Tevékeny, sokszínű civil közösségek - Sokszínű közösségi rendezvények - Új, színvonalas közösségi tér (park) - Befogadó települési közösség - Aktív idősek klubja - Nemzetközi hírű helyi táncsoport(ok) - Jelentős sportélet (tájékoztatósi futás) - Helyi újság 	-
ELLÁTÁS, SZOLGÁLTATÁS	<ul style="list-style-type: none"> - Működő bölcsőde, óvoda, általános iskola; - Működő művelődési ház, - Posta; - Megfelelő egészségügyi ellátás - Polgárőrség - 	<ul style="list-style-type: none"> - Élelmiszerboltok gyenge áruválasztéka, aránylag magas árak - Bankautomata hiánya -
GAZDASÁG	<ul style="list-style-type: none"> - Állandó, stabil önkormányzati bevételek (erőmű) - 	<ul style="list-style-type: none"> - Egyoldalú gazdasági szerkezet
GAZDASÁG - IPAR,	<ul style="list-style-type: none"> - Magas bevétel az iparüzési adókból - Számos egyéni vállalkozás működik helyben - Meglévő iparterületek kiépített infrastruktúrával - 	<ul style="list-style-type: none"> - Kevés megfelelő kapacitással működő ipari üzem - Fejlesztési kapacitást jelentő iparterületek hiánya - Kihaszírt, befektetőket kevésbé vonzó iparterületek a volt Nitrokémia területén - Nitrokémia egykori környezeti hatása - Tőkehiány
GAZDASÁG - MEZŐGAZDASÁG	<ul style="list-style-type: none"> - Mezőgazdasági vállalkozások jelenléte - Megművelt területek nagy aránya – kevés a parlag - Családi gazdálkodási lehetőségek helyben - Kedvező éghajlati adottságok (szőlő-, gyümölcsstermesztés, fagyérzékeny növények) 	<ul style="list-style-type: none"> - Mezőgazdasági hagyományok hiánya - Egyre kevesebben foglalkoznak mezőgazdálkodással - Kertművelés visszaszorulása - Piac hiánya (élelmiszer, iparcikk stb.) - Helyenként gyenge minőségű termőterületek - Homoktalajok hátrányai (alacsony szervesanyag-tartalom, rossz vízháztartás) - Intenzív, egyhangú mezőgazdasági szerkezet - Hiányoznak a jól értékesíthető, munkaidényes mezőgazdasági kultúrák - A termelők összefogásának hiánya; - Hiányzó (nagyarányú) állattartás - Kihaszírt, pusztuló egykori majorépületek -

	ERŐSSÉGEK (S)	GYENGESÉGEK (W)
TERMÉSZET, KÖRNYEZET	<ul style="list-style-type: none"> - Országos jelentőségű védelemre tervezett terület (Mogyorós-hegy) - Védett növény- és állatfajok - Természetközeli területek - Országos Ökológiai Hálózat - Natura2000 - Helyi védelemre tervezett terület (gyurgyalag élőhely) - Változatos tájhasználatok - magas erdősültség (~38%) - Tájéki szempontból is értékes változatos tájszerkezet - Többnyire kedvező környezeti állapot - Nitrokémia környezetszennyező üzemei már nem működnek - Kiépített szennyvízcsatorna hálózat, szinte teljes körű rácsatlakozás 	<ul style="list-style-type: none"> - Nitrokémia területének teljes kárrendezése még nem zárult le - Közlekedésből származó levegő-, zaj-, rezgésterhelés a 72-es út mentén - Murvabánya környezeti hatásai (rezgés) - Murvabánya, mint jelentős tájképfomáló elem - Erőműhöz kapcsolódó elektromos vezetékek tájképromboló hatása - Nagy, egybe függő mezőgazdasági területek - Mezővédő erdősávok hiánya - Intenzív művelés miatt a vizek könnyen szennyeződnek - Helyenként előforduló illegális hulladéklerakók - Bozótosodó gyepterületek - Helyenként erősen parlagfűves területek - Veszélyes hulladékok elszállítása megoldatlan
ÉPÍTETT KÖRNYEZET, TELEPÜLÉSKÉP	<ul style="list-style-type: none"> - Rendezett falukép; - Igényesen kialakított zöldterület - Általában csendes, nyugodt falusias környezet - Igényesen felújított, kialakított intézmény-épületek - Változatos településszerkezet - Változatos településkép - Értékes műemléképületek - Helyi védelem alatt álló épületek, építmények, terület - Változatos, többféle igényt kielégítő telekméret - Lakóterületi tartalékok (foghíjtelkek, helyenként megosztható, mély telkek) 	<ul style="list-style-type: none"> - Településközpont hiánya - Előfordulnak rossz állapotú, helyenként lakatlan és romos lakóházak; - Helyenként rendezetlen porták; - Helyenként szűk utcák - Gyalogos forgalom elválasztására legtöbb helyen nincs lehetőség - Romló állapotú épületek a település egykori főutcájában, illetve a helyi értékvédelmi területen - Pusztuló szőlőhegyi épületek
INFRASTRUKTÚRA, KÖZMŰVEK, KÖZLEKEDÉS	<ul style="list-style-type: none"> - Megoldott elektromos-energia ellátás - Megoldott ivóvíz-ellátás - Kiépített szennyvízcsatorna hálózat - Megoldott gázellátás - Megoldott a települési szilárd hulladék gyűjtése és elszállítása a faluban; - Szelektív hulladékgyűjtés lehetősége adott - Komposztálási program működik a településen - Vezetékes telefon és kábeltv hálózat - Megfelelő mobil vételi lehetőségek - Kiváló közúti közlekedési kapcsolatok - Megfelelő helyi/környéki autóbusz közlekedés 	<ul style="list-style-type: none"> - Csapadékvíz elvezetésének megoldatlansága - Magas nitráttartalmú kitermelt ivóvíz - Gyakran túl szűk belterületi utak - Közlekedési konfliktusokat okozó utcai parkolás - Kerékpárutak hiánya - Helyenként burkolatlan belterületi utak - Hiányzó járdák - Helyenként rendezetlen külterületi dűlőutak - Nem hasznosítottak a megújuló energiaforrások
IDEGENFORGALOM, ÜDÜLÉS	<ul style="list-style-type: none"> - Nyugalom, tiszta, pihenésre alkalmas környezet - Értékes, (védelemre tervezett) természeti környezet - Országos kéktúra, illetve egyéb túraútvonalak - Közösségi rendezvények - Környező települések turisztikai vonzereje (Veszprém, Balatonfüred) - Idegenforgalmi társulás Balatonfűzfővel - Vadban gazdag környék - Jó lovaturisztikai adottságok 	<ul style="list-style-type: none"> - Balaton vonzása kevésbé jelenik meg a településen - A helyben megtalálható idegenforgalmi vonzerők hiánya - Kiépítetlen, fejletlen idegenforgalmi infrastruktúra (szálláshelyek, szolgáltatások stb. hiánya) - Hiányzó kerékpárút-hálózat - A települési turisztikai vonzerők marketingje alacsony intenzitású és szintű - Szórakozási, kikapcsolódási lehetőségek hiánya.

	LEHETŐSÉGEK (O)	VESZÉLYEK (T)
REGIONÁLIS KAPCSOLATOK, TÉRSÉGI SZEREPEKÖR	<ul style="list-style-type: none"> - Településközi, mikrotérségi kapcsolatok további erősítése - Aktív részvétel a LEADER akciócsoportban; - LEADER-pályázatok aktív kihasználása; - Részvétel a kistérségi társulás programjaiban - Koordinátori szerep vállalása egy-egy „testhez álló” programban a kistérségben 	<ul style="list-style-type: none"> - A település a kistérségben, önkormányzati társulásokban nem tud jelentős szerepet betölteni
DEMOGRÁFIA, FOGLALKOZTATÁS	<ul style="list-style-type: none"> - Helyi munkalehetőségek teremtése - Népeségmegtartó programok kialakítása; - Tevékeny civil szervezetek együttműködése; - Vidéki élet felértékelődése; - Térségi szintű, egymást kiegészítő rendezvények; - Tájékozott, információnyújtás (kis)térségi képzési programok indulásáról; - Szociális, gazdasági intézkedésekkel fiatalok/családok településen tartása/vonzása - Hátrányos helyzetűek integrációja 	<ul style="list-style-type: none"> - Kedvezőtlen gazdasági folyamatok miatt a munkanélküliség növekedése; - A településre beköltözők nem tudnak beilleszkedni a helyi társadalomba;

	LEHETŐSÉGEK (O)	VESZÉLYEK (T)
TÁRSADALMI KOHÉZIÓ	<ul style="list-style-type: none"> - További közösség-szervező, identitástudatot erősítő akciók, rendezvények, programok - Fiatalok bevonása a település közösségi életébe - Helyi kezdeményezések számára terület, helyiség biztosítása - Sportélet fejlesztése - Közbiztonság megerősítése 	
ELLÁTÁS, SZOLGÁLTATÁS	<ul style="list-style-type: none"> - Színvonalas, viszonylag olcsó ABC - Idősek otthona működtetése 	
GAZDASÁG	<ul style="list-style-type: none"> - Több lábon álló gazdaság kialakítása - Vadgazdálkodási lehetőségek kihasználása - Település marketing és menedzsment tevékenység erősítése - M8 gyorsforgalmi út megépítése 	<ul style="list-style-type: none"> - Nagy befektetők helyi kötődés hiányában eltűnhetnek - Állami fejlesztések elmaradása, lassúsága; - A vállalkozók versenyképtelenek lesznek, a vállalkozások megszűnnek
GAZDASÁG - IPAR	<ul style="list-style-type: none"> - Uniós, országos, megyei, pályázati lehetőségek kihasználása - Feldolgozóipar támogatása - Új vállalkozások megtelepedésének segítése - Környezetbarát ipar támogatása - Volt Nitorkémia területének gazdasági hasznosítása – támogatása - Helyi termékek fejlesztése - Minőségi termékek ösztönzése; - Helyi vállalozási terület kijelölése 	
GAZDASÁG - MEZŐGAZDASÁG	<ul style="list-style-type: none"> - Tájgazdálkodás, integrált gazdálkodás megvalósítása; - Kertészeti kultúrák, fóliás növénytermesztés (helyi fogyasztásra is) - „A helyes mezőgazdasági gyakorlat” betartása - Termelői, értékesítői szövetkezetek létrehozása, illetve kapcsolódás meglévőkhöz; - Háztáji természetű zöldségek előállítás, csomagolása - Helyi piac - Állattenyésztés fejlesztése, legeltető állattartás 	<ul style="list-style-type: none"> - Korszerűtlen, környezetszennyező mezőgazdálkodási technológiák további alkalmazása; - Agrár-környezetvédelmi célú támogatások elmaradása; - A kihasználatlan major területek elpusztulnak;
TERMÉSZET, KÖRNYEZET	<ul style="list-style-type: none"> - Kapcsolódás, és aktív részvétel az Agrár környezet-gazdálkodási programokban; - Környezettudatos szemlélet kialakítása (oktatás, tájékoztatás), ösztönzése; - Spontán bozótosodások felszámolása - Védett területeken az invazív és idegen fajok megtelepedésének megelőzése, a természetközeli állomány védelme - Vegyszerhasználat felmérése, szükség esetén korlátozás – különösen a vízfolyások menti területeken; - Talajvédelmi intézkedések bevezetése a meredekebb területeken - Illegális lerakók, vadlerakók felszámolása; - Természeti értékek megóvása, fenntartása;tájékoztatás! - Erdősávok, fasorok telepítése a mezőgazdasági területeken külterületi utak mentén; - Természetközeli erdőterületek megtartása, megóvása; - Mezőgazdasági technológiai korszerűsítés; - Helyi természetvédelmi területek kijelölése, bemutatása; - Alternatív energiaforrások kutatása, használata (napenergia, biomassa stb.) 	<ul style="list-style-type: none"> - 72-es út forgalma miatt az út mentén a levegő minősége számottevően romlik - A murvabánya működése miatt a Tánacsics utca lakóépületeinek állaga jelentősen romlik - Az M8-as megépülése tájképromboló és egyéb jelentős környezeti hatással jár - A meglévő természeti értékek károsulnak, eltűnnek; - Talajjerózió, nem megfelelő tápanyag-utánpótlás miatt tovább romló talajminőség; - Az egyes beruházások veszélyeztethetik a vízműutak környezetét, így az ivóvíz minőségét - Elavult környezetszennyező mezőgazdasági technológiák alkalmazása miatt tovább károsodik a környezet; - Környezetvédelmi beruházások, intézkedések (pl. illegális hulladéklerakók felszámolása) elmaradhatnak;
ÉPÍTETT KÖRNYEZET, TELEPÜLÉSKÉP	<ul style="list-style-type: none"> - Átgondolt lakóterületi fejlesztések - Foghíjtelkek településképhez illeszkedő beépítése; - Település szerkezetéhez illeszkedő területi fejlesztések - Lakóterületek kijelölése különböző telekméretet szerint differenciáltan történjen (kis és nagy telkekre is szükség van) - Helyi védett épületek, építmények felújításának, hasznosításának támogatása - Helyi értékek bemutatása - Elhagyott épületek hasznosítása elsősorban lakó, üdülő, turisztikai vagy intézményi célra; - Porták rendbe tételének, rendben tartásának ösztönzése - Közterületek fejlesztése - Régi temető (kegyeleti park) területének rendbe tétele 	<ul style="list-style-type: none"> - M8 gyorsforgalmi út megépítése - Épületállomány – műemlék, helyi védett épületek – állapotának a romlása/pusztulása; - Településképhez nem illő épületek megjelenése illetve túlzott elszaporodása; - Házak elhagyása, településrészek elértéktelenedése, gondozatlan településrészek kialakulása; - Túlzott besűrítés (kis méretű, intenzívebben beépíthető telkek) esetén a különféle funkciók (pl. állattartás), illetve a rendeltetészerű használat is zavarhatja egymást

	LEHETŐSÉGEK (O)	VESZÉLYEK (T)
	<ul style="list-style-type: none"> - Belterületi zöldterületek fejlesztése, parkosítása, növénykiültetések, virágos Magyarország stb.) - Esztétikus tájékoztató táblák kihelyezése 	
INFRASTRUKTÚRA, KÖZMŰVEK, KÖZLEKEDÉS	<ul style="list-style-type: none"> - M8 gyorsforgalmi út megépítése - Belterületi utak burkolása - Járdák kiépítése - Parkolási rendelet megalkotása - Fontosabb külterületi utak javítása - Csapadékvíz elvezetés megoldása (zárt rendszerben az utak kis szélessége miatt) - Közlekedési rend felülvizsgálata, gyalogos közlekedés segítése (felfestés, KRESZ oktatás) - Kerékpárút (hálózat) kiépítése, kerékpáros közlekedés fejlesztése - Szelektív hulladékgyűjtés szorgalmazása; - Alternatív energiaforrások használata (napenergia) 	<ul style="list-style-type: none"> - M8 gyorsforgalmi út megépítésének környezeti veszélyei - Külterületi utak járhatatlanná válása;
IDEGENFORGALOM, ÜDÜLÉS	<ul style="list-style-type: none"> - Átutazók helyben tartása - Idegenforgalmi látnivalók összefűzése - Sétány kialakítása a Bendola mentén - Rendszeres, hagyományteremtő, több napos kulturális programok nemcsak litérieknek – „mutassuk meg másoknak is” - Környező településekhez kapcsolódó turisztikai kínálati sokszínű paletta összeállítása, (közös cselekvési program kidolgozása), a kínálat időbeliségének bővítése; - Kapcsolódás nagyobb környéki rendezvényekhez - Aktív közreműködés a Balatonfűzfő-Litér Turisztikai Egyesület programjaiban, szervezésben - Tudatos, szervezett marketing (internetes megjelenés, kiadványkészítés(látnivalók, programok) önállóan, illetve térségi kiadványokban, honlapokon való megjelenés); - Idegenforgalmi infrastruktúra fejlesztése, szálláshelyek, étkezési lehetőség stb. - Mogyorós-hegyre, egyéb táji, természeti értékekre szervezett turizmus - Vallási turizmus - Geocaching támogatása - Erdei iskola, tanösvény kialakítása - Vadász-, lovasturizmus lehetőségeinek felmérése, erre alapozott turizmusfejlesztés - Kerékpárutak kiépítése, kerékpárszerviz, kerékpáros pihenőhely létesítése, működtetése. - Horgászto, horgászturizmus - Geológiai témájú látnivalók (diabáz) 	<ul style="list-style-type: none"> - Nitrokémia negatív megítélése miatt az idegenforgalom nem jelent vonzerőt - Összefogás elmaradása a térség településeivel - Komplex térségi turisztikai program továbbra sem valósul meg; - A meglévő/potenciális értékek tudatos fejlesztés hiányában eltűnnek; - Sérül a természeti környezet, a meglévő értékek eltűnnek;

FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

4. LITÉR JÖVŐKÉPE

Litér kedvező fekvésű, számos kiaknázható lehetőséggel bíró település. A veszprémi megyeszékhely szomszédságában, illetve szinte karnyújtásnyira a Balatontól található. Közlekedési kapcsolatai kiválóak, szép természeti környezet veszi körbe, számos védett értékkel büszkélkedhet, társadalmi, közösségi élete példamutató. Többek között a fentieknek köszönhető, hogy az utóbbi időszakban egyre többen költöznek a településre Veszprémből, illetve egyéb településekről. „Félúton” elhelyezkedve két stratégiaileg fontos pont között (Veszprém, mint ellátás, szolgáltatás illetve a Balaton, mint szabadidő és kikapcsolódás centruma), illetve egyéb szoros szálakkal a környező községekhez kapcsolódva Litér már most jól kihasználja lehetőségeit, ezeket pedig a továbbiakban még inkább kiaknázva egy sok lábbon álló település lehet.

A sok kiváló adottság és lehetőség mellett azonban természetesen Litérnek vannak gyengeségei is, illetve olyan veszélyek, melyek céljai megvalósításában gátolhatják. Az egyik legfontosabb talán a litériek számára a helyi munkalehetőségek hiánya, illetve egyéb helyi közlekedési infrastrukturális, szolgáltatásbeli hiányosságok, esetleges káros környezeti hatások. Ezek a komfortérzetet adott esetben számottevően csökkenthetik, ami pedig a növekvő számú beköltözők miatt egyre égetőbb probléma.

Erősségeit kihasználva, valamint a stratégiaileg lényegesebb feladatok megoldására fókuszálva azonban Litér ellensúlyozhatja, s könnyebben felszámolhatja gyengeségeit. Erősségét a sokszínűség és a települések közti kapcsolatok rejtik, ezek hangsúlyozása, s jobb kiaknázása jelentős fejlesztési tőke lehet a község kezében. Az egyre nagyobb számú beköltözők számára ezek segítségével teremthető meg az a vonzó, élhető települési környezet, melyben a litériek otthonosan érzik magukat, s nemcsak alvótelepülésnek tekintik a községet. Ez pedig a népességmegtartás nélkülözhetetlen kelléke.

Az élhetőség, s a népességmegtartás egyik legfontosabb tényezője a gazdasági szilárdság. Bár a település számára számottevő bevételt jelent az erőmű jelenléte, a lakosság ebből kevésbé profitál. Nagyon fontos lenne ezért a helyi munkalehetőségek biztosítása. Bár a közlekedési kapcsolatok Litéren jónak mondhatók, nem elsősorban kényelmi, de sokkal inkább gazdaságossági, és megélhetési szempontból is nagy fontossággal bírna, ha a község lakói minél nagyobb arányban helyben tudnának munkát vállalni.

A továbbiakban ezek szerint a legfontosabb feladat a helyi munkalehetőségek biztosítása, s a környezetkímélő gazdaságfejlesztés, melyek a gazdasági alapokat alkotják, a közösségteremtés, ami összetartó erőt jelent hosszú távon, s a települési környezet fejlesztése, rendezése, szépítése, az infrastruktúra fejlesztése, mert ezek teremtik meg az otthonosság érzését. Mindezen célok megvalósítása során nem szabad szem elől téveszteni azon törekvéseket sem, hogy Litér a továbbiakban is megőrizze a hagyományosan, több évszázad során kialakult települési értékeit.

A község működése és a kapcsolódó fejlesztések hosszútávon fenntarthatók, ha az energiaellátás alternatív formáit is alkalmazza a település mind intézményi, mind lakossági szinten. A jövőben ezért a lakosság környezettudatosságának formálásával együtt növelni kell a megújuló energiahasznosítás arányát, melynek eredményeként csökken a káros kibocsátás illetve az energiafogyasztás költsége is Litéren.

A fentiek alapján Litér legyen egy, a sokszínűségét, és sokoldalú, sokféle célú térségi kapcsolatait méginkább kiaknázó, fejlődő élhető település, mely képes összehangolni a régit az újjal, azaz – természeti, épített, társadalmi – értékeire alapozva, s a környezeti szempontokat szem előtt tartva fejlődni.

5. JÖVŐKÉPET MEGHATÁROZÓ FEJLESZTÉSI IRÁNYOK

E fejezetben kerülnek megfogalmazásra azok a településfejlesztési célok és feladatok, melyek megvalósulása révén elérhető a fentiekben felvázolt jövőkép.

Litér népessége az utóbbi időben öröndetesen növekszik. A továbbiakban ennek megfelelően az egyik legfontosabb cél az itt lakók és a beköltözők településen tartása, azaz a településen és szűken vett térségében a munkahelyek, szolgáltatások illetve a megfelelő infrastruktúra biztosításával, s ehhez kapcsolódóan a települési társadalom Litérhez való kötődésének fenntartásával, és egymással történő kommunikációjának megteremtésével, az identitástudat erősítésével a község vonzóvá, s még élhetőbbé tétele.

A jövőkép megvalósítása érdekében 4 tematikus cél határozható meg:

1. TÉRSÉGI, TELEPÜLÉSKÖZI KAPCSOLATOK ERŐSÍTÉSE
2. GAZDASÁG ÉLÉNKÍTÉSE, HELYI MUNKALEHETŐSÉGEK BIZTOSÍTÁSA
3. TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET ÁTGONDOLT, FEJLESZTÉST ÉS ÉRTÉKŐRZÉST ÖSSZEHANGOLÓ ALAKÍTÁSA
4. ÉRTÉKVÉDELEM

1. TÉRSÉGI, TELEPÜLÉSKÖZI KAPCSOLATOK ERŐSÍTÉSE

1.1 Litér-Balaton

Litér „félúton” helyezkedik el a Balaton és a megyeszékhely, Veszprém között. Ez a két tényező olyan jelentős településformáló erőt jelent, mely számottevő hatással bír, illetve bírhat Litér jövőjét tekintve. A Balaton a szabadidő eltöltésének, a (nyári) kikapcsolódásnak, üdülésnek, a szabadság eltöltésének, a pihenésnek jellegzetes színtere. Mint ilyen, nemcsak a környékről, de az ország minden pontjáról, illetve messze a határon túlról is vonzza a látogatókat. Tehát Litér esetében is – mint a Balaton „hatósugarába” tartozó település – a tó vonzást jelentő hatóerőként jelenik meg. Litérről könnyen elérhetők a Balatonhoz, mint üdülőkörzethez tartozó szolgáltatások, kikapcsolódási lehetőségek, azonban Litér – a távolság okán – nyugodtabb pihenést tud esetenként biztosítani, mint tóparti települések. A városból kiköltöző emellett egy lépéssel közelebb kerül a tóhoz, azonban attól távolabb elkerüli a „turista-áradatot”, illetve az esetenként jelentős mértékű szezonalitást. A továbbiakban tehát érdemes a Balaton felé, illetve felől irányuló kapcsolatok erősítése infrastrukturális fejlesztésekkel (pl. kerékpárút fejlesztés), illetve a helyi szolgáltatások és idegenforgalmi infrastruktúra fejlesztésével. Fontos emellett a Balaton parti településekkel való szoros kapcsolattartás és közös gondolkodás, illetve a megfelelő marketing.

1.2 Litér-Veszprém

Veszprém ezzel szemben munkahely, illetve ellátás és szolgáltatás tekintetében számottevő tényező. Alapvetően ez elszívó erőt jelenthet, azonban a „költségkímélőbb”, illetve a nyugodtabb, „természetközeli” települési környezet miatt egyre népszerűbb vidéki életforma, társulva a közeli elhelyezkedéssel és a közlekedési kapcsolatok fejlesztésével azt okozta, hogy a folyamat átfordult, s Veszprém közelsége ma Litér egyik legfontosabb erősségeként tartható számon. A továbbiakban tehát arra kell figyelmet fordítani, hogy a megfelelő közlekedési kapcsolatok biztosításával a megyeszékhely előnye könnyen kihasználhatók legyenek. Eközben mindenképpen ügyelni kell az egyensúlyra, vagyis arra, hogy helyben is meglegyen az az alapvető szükséges ellátás és szolgáltatás, melyek miatt kevésbé gyakran kell beutazni Veszprémbe, ezzel csökkenthető a megyeszékhelytől való függés. Ezt szolgálja például a több helyi munkalehetőség teremtése, vagy az étel-miszer ellátás, vendéglátás színvonalának fejlesztése stb. Meg kell továbbá őrizni azokat a települési értékeket, melyek miatt inkább a falusias, (olcsóbb), csendesebb, nyugodt életvitelt biztosító Litért választják az itt élők, mint a városias, forgalmas és intenzív Veszprémet.

1.3 Litér-környező települések

A fenti két meghatározó erővonal mellett Litér aktív kapcsolatokat ápol a környező településekkel is. Ezek a kapcsolatok igen sokrétűek és sokfélék (térségfejlesztési társulás, intézményfenntartó társulás, LEADER stb.), és a résztvevők közös érdekeit biztosítják, emellett egyformán szolgálják Litér vonzerejét, és adottságainak kiegészítését. Vagyis ezekben a társulásokban résztvevő többségében „egyenrangú” települések számára egy ilyen kapcsolat fenti példával élve egyszerre jelent Balatont és Veszprémet is, így a bennük való tevékeny részvétel számtalan kiaknázható előnnyel jár. Amíg a Balaton és Veszprém közelsége is inkább adottságnak tekinthető, úgy a településközi kapcsolódás már egy (illetve több) olyan aktívan befolyásolható, személyre szabható lehetőség, melyet Litér magának teremtett meg. (Ezen a szinten talán könnyebb a kommunikáció is, így

hatékonyabb az együttműködés) A meglévő társulási kapcsolatok erősítése mellett újak alakítása is felmerülhet pl. mikortársulás-fejlesztés, térségi főépítési társulás, kerékpárút-hálózat fejlesztés, illetve egy-egy konkrét beruházáshoz kapcsolódó együttműködés.

Litért tehát sokan választják lakóhelyül, melynek oka természetesen esetenként változó, azonban nagyjából mind egyetért abban, hogy a kiváló közlekedési kapcsolatok mellett a legfontosabb, hogy a község helyben egy olyan nyugodt természeti-települési környezetet és befogadó társadalmi közeget testesít meg, ami az általánosan felgyorsult életstílus mellett mégis egy kiegyensúlyozottabb életvitelt képes biztosítani.

A továbbiakban arra kell tehát törekedni, hogy Litér sokrétű kapcsolatait minél sokoldalúbban tudja kihasználni, s így minél több adottságot előnyre tudjon kovácsolni.

Intézkedési javaslatok

- kapcsolat erősítése a Balaton felé (pl. kerékpáros közlekedés fejlesztése)
- idegenforgalmi kapcsolódás mind a Balatonhoz, mind Veszprémhez, mint természeti, kulturális értékekben gazdag háttértelepülés
- településközi (tömeg)közlekedési kapcsolatok fejlesztése
- aktív részvétel a társulásokban
- térségi szerepkör erősítése
- településközi munkamegosztás megtervezése
- tapasztalatcsere
- térségi rendezvények, akciók összehangolása
- pályázati lehetőségek kihasználása

2. GAZDASÁG ÉLÉNKÍTÉSE, HELYI MUNKALEHETŐSÉGEK BIZTOSÍTÁSA

Litér fejlődésének gazdasági alapját az erőmű jelenlétéből származó iparüzési adó jelenti, azonban emellett a helyi munkalehetőségek hiánya negatívan befolyásolja a település népességmegtartó erejét. A helyi munkalehetőségek biztosítása egyrészt az Önkormányzatnak jelent valamilyen szintű bevételt, s így gazdasági alapot, azonban sokkal fontosabb, hogy a település lakóinak ne legyen szükséges a mégoly közel is található Veszprémbe (vagy akár messzebb) beutazni minden nap.

Szükséges lehet továbbá olyan intézkedések meghozatala az önkormányzat részéről, melynek hatására a vállalkozók előnyben részesítik a helyi munkaerő foglalkoztatását.

Intézkedési javaslatok

- Helyi vállalkozások megtelepedésének támogatása
- Helyi munkavállalók foglalkoztatásának támogatása
- Szakképzési lehetőségek, átképzési lehetőségek biztosítása, illetve tájékoztatás
- Uniós, országos stb. pályázati lehetőségek kihasználása
- Marketing és menedzsment tevékenység megvalósítása

2.1 Helyi ipar fejlesztése

A település adottságait tekintve kézenfekvőnek ígérkezik a környezetkímélő ipar/gazdasági funkciók megtelepítése Litéren. Ez történhet egyrészt a meglévő iparterületeken, illetve új gazdasági területek kijelölésével. Támogatandó továbbá a helyi kézművesipar.

2.1.1 Település területén meglévő gazdasági és ipari területek (volt Nitrokémia, bányaterületek) fejlesztése

Litéren több gazdasági terület is található, ezek közül különleges szerepet tölt be a szomszédos Balatonfűzfőhöz kapcsolódó, volt Nitrokémia területe. Egykor mintegy 10.000 főt foglalkoztató iparterület ma már ennek csak töredékét tudja munkával ellátni. Az egykori vegyi üzem a rendszerváltás idején felszámolásra került, s sok épületet azóta már le is bontottak. Ettől függetlenül a telep még működik, és lehetőséget biztosít környezetbarát ipari funkciók megtelepedésére, s így új munkahelyek létesítésére.

A telepen az infrastruktúra jól kiépített, a közlekedés, illetve az egyes telephelyek megközelítése azonban viszonylag körülményes. Sok helyütt gondot okoz továbbá az is, hogy nemcsak a telephelyek, de egyes épületek egyik fele Fűzfőhöz, másik része pedig Litérhez tartozik. A volt Nitrokémia területén való fejlesztés és rendezés tekintetében mindenképpen szükség van Balatonfűzfővel való együttműködésére is,

hiszen a területek szervesen kapcsolódnak egymáshoz, s jelenleg megközelítésük is a szomszédos településről történik.

Ezeknek a gazdasági területeknek a jobb kihasználása érdekében tehát szükség lenne a területek rendezésére, azaz többek között az imént említett anomáliák kezelésére.

Fontos a területek megközelíthetőségének megfelelőbb biztosítása. Jelenleg Fűzfőről érhetők el a litéri telephelyek is. Amennyiben a terepi, közlekedési adottságok ezt lehetővé teszik, célszerű lenne feltárni az iparterületet a 72-es út felől is. Ez az új közúti kapcsolat szintén Balatonfűzfő területén helyezkedne el, azonban a Litéren fekvő iparterületek feltárását is nagyban megkönnyítené, a megközelíthetőséget számottevően javítaná, s a területen működő cégeket jelentős mértékben segítené. A belső úthálózat szövevényes, így könnyen eltéved az, aki nem ismeri. Ennek elkerülése érdekében szükséges az egyes cégek kitáblázása, illetve térkép biztosítása az iparterületre „betérők” számára.

A területen az egykori ipari tevékenységekhez kapcsolódó környezetszennyezés kármentesítése jelenleg is folyik. A Nitrokémia nevéhez manapság is környezetszennyezéssel, bűzzel kapcsolatos fogalmakat társítanak annak ellenére, hogy ilyesmi – valószínűleg – már nem történik a területen. Lényeges ezért a teljes kármentesítés elvégzése, és környezetet nem szennyező ipar és vállalkozások megtelepedésének támogatása.

A területek jobb kihasználása megfelelő marketingtevékenység esetén képzelhető el. Ennek során a fentieknek megfelelően hangsúlyozni kell azt, hogy a területen környezetbarát technológiával működő tevékenységek folytathatók.

A Litér belterületétől délkeletre fekszik a murvabánya, s hozzá kapcsolódóan több művelés alól kivett, potenciális fejlesztési terület is tartozik. Mivel a bánya mostani kiterjedésében is konfliktusokat okoz (rezgés, zaj), célszerű a jelenlegi működés, illetve az alkalmazott technológia korszerűsítése, illetve a további fejlesztések környezetvédelmi intézkedésekhez kötése.

2.1.2 Új gazdasági területek kijelölése

Bár több iparterület is található a településen, a volt Nitrokémia barnamezős területei egyelőre a kevésbé vonzó befektetési területek közé tartoznak, így szükségessé válik jó közlekedési adottságokkal, megfelelő infrastruktúrával kialakított új gazdasági területek kijelölése a befektetők számára vonzó helyen, a lakóterületektől viszonylag távol úgy, hogy a gazdasági és a lakó funkció egymástól megfelelő távolságban kerüljön elhelyezésre. A 72-es út mentén, annak északi oldalán ideális területek található erre a célra. Egyes gazdasági területek kijelölése már megtörtént, ehhez kapcsolódóan a megvalósítás következő lépései szükségesek a továbbiakban. Érdemes olyan vállalkozást letelepíteni, aminek a profilja illeszkedik a település arculatához, s a megvalósuló építmények is lehetőség szerint a tájba illőek, igényesek, egyediek.

2.1.3 Szakképzés

Nem elegendő azonban a gazdasági vállalkozások településre csábítása. A helyi munkaerőt akkor találják vonzónak, ha a jövőbeli munkavállalók a megfelelő szakképzettséggel rendelkeznek. Ehhez kapcsolódóan szükség lehet a település lakosságának ilyen szempontú felmérésére, illetve célszerű a lakosság számára betanítási, átképzési lehetőségeket biztosítani az új gazdasági vállalkozó segítségével, vagy a kistérség, illetve egyéb önkormányzati társulás keretében.

2.2 Térségi munkafeltételek összehangolása, a fiatalok megcélzása

A népességmegtartás érdekében egyik legfontosabb tennivaló a fiatalok településen tartása és vonzása. Az ideális az lenne, ha Litéren (illetve környékén) lehetne biztosítani olyan munkahelyeket, ahol a településen élő fiatalok el tudnak helyezkedni. Ezzel biztosítható lenne a községhez való szorosabb kapcsolódás, illetve növekedne a fiatalok településen tarthatósága.

Szerencsére Litér jó térségi adottságokkal rendelkezik, így kevésbé okoz problémát az utazás, amennyiben helyben nincs lehetőség az elhelyezkedésre. A helyi munkalehetőségek megteremtése mellett a környező településekkel és munkáltatókkal közösen célszerű egy oktatási, illetve munkáltatási terv, illetve együttműködés kidolgozása, mely lehetővé teszi a fiatalok számára a közeli településeken változatos szakmák tanulását, illetve ezt követően segít az elhelyezkedésben is. Ennek során rá kell világítani arra is,

hogy nem feltétlenül a „divatszakkák” jelentenek biztos megélhetést, sőt! Egy ilyen program megvalósítása esetén olyan munkaerő képzése történhet, amelyre ténylegesen szükség van, így az elhelyezkedés is könnyebbé válik, s a térség népességmegtartó képessége is növekszik.

Intézkedési javaslatok

- Helyi munkalehetőségek bemutatása a fiatalok számára iskolai oktatás keretein belül
- Hiányszakkák oktatása térségi összefogással
- Gyakorlati lehetőségek biztosítása helyi vállalkozók segítségével
- Fiatalok helyben történő elhelyezkedésének - helyi vállalkozások ilyen irányú - támogatása
- Uniós, országos stb. pályázati lehetőségek kihasználása

2.3 Mezőgazdaság lehetőségeinek felmérése, az adottságokhoz alkalmazkodó mezőgazdasági kultúrák használata

Kiseb mértékben, de további munkahelyeket jelenthet a mezőgazdaság szerkezetének települési adottságokhoz történő igazítása. Litér fekvéséből s a helyi klímából (napsütéses órák magas számából) adódóan a szőlő- és gyümölcsstermesztésre alkalmas település. A munkaigényesebb mezőgazdasági kultúrák művelése is könnyen megvalósítható lenne. A mezőgazdasági művelés Litéren ma már kevésbé kapcsolódik a múltban gyökerező hagyományokhoz: a területek szántóként hasznosulnak, az egykori szőlők is eltűntek, helyükön bozótosok találhatók. A jelenlegi folyamatokat látva kevésbé valószínű, hogy Litér mezőgazdaságára jelentősebb hangsúly fog kerülni, vagy hogy újraéled a valaha jelentős szőlőstermesztés, az azonban fontos, hogy a mezőgazdasági területek is a litéri vidékhez tartoznak, s művelésük a táji adottságoknak megfelelően történjen. Így harmonikus tájszerkezet és területhasználat alakul ki, illetve jobb termésátlagok várhatók el. Szükséges ezért szakemberek segítségével a termőhelyi adottságok felmérése, és olyan kultúrák, balatoni gyümölcsfajták telepítése, amely ezeknek a leginkább megfelel. Fontos az adott területekhez alkalmazkodó művelési módok használata is, ugyanis sok terület viszonylag meredek, így nem megfelelő művelés esetén könnyen lemosódik a talaj, elveszítve ezzel termőrétegét. Adott esetben a gyepterületre való áttérés is megoldás lehet. A szántóként gyenge hatékonysággal hasznosítható területek esetleg alkalmasak lehetnek alternatív növények, gyógynövények tömeges termesztésére, melyek egyre keresettebbek, s megfelelő minőség esetén könnyebben, illetve nagyobb haszonnal értékesíthetők.

Kísérleti jelleggel létesíthető a balatoni fajtákat összegyűjtő és bemutató gyümölcsös, ami az (óvodai foglalkozásokba) iskolai oktatásba is bekapcsolható mind elméleti, mind gyakorlati szinten. Ehhez olyan szemléletformálás társulhat, amely felhívja a figyelmet a gyümölcsstermesztésben rejlő lehetőségekre, az ehhez kapcsolódó helyi feldolgozás pedig hozzájárulhat az idegenforgalmi paletta színesítéséhez is, mint bemutatóhely, illetve helyi termék.

Ahhoz, hogy a szántóművelés helyett egyéb, más jellegű növénystermesztés is meghonosodhasson Litéren, mindenképpen a mezőgazdasági területek tulajdonosainak, illetve művelőinek szemléletváltására lesz szükség. Ehhez pedig elengedhetetlen a megfelelő tájékoztatás és a szükséges képzés megszervezése. Az új növények termesztéséhez a kapcsolódó feldolgozó ágazat is fejleszthető helyben – vagy akár a mikrotérségben -, ami további stabilitást jelent a termelőknek. A termékek értékesítése egy, a mikrotérségben működő értékesítő hálózaton keresztül történhet, illetve támogatandó egy helyi piac kialakítása is, ahol elsősorban a helyben előállított termékek kereskedelme folyhatna.

Bár egyre kevesebben foglalkoznak a mezőgazdasággal, a jelenlegi gazdasági folyamatok mellett könnyen elképzelhető a háztáji kiskertek felértékelődése, s az a gyakorlat, hogy amit lehet, sokan a saját kertjükben állítják elő. Megfelelő értékesítési lehetőségek biztosítása esetén a házilag előállított termények, termékek nemcsak kiadás-csökkenést, hanem akár bevételt is jelenthetnek a háztartások számára, mely a megélhetés szempontjából fontos tényezővé válhat. Ehhez a későbbiekben is lehetőséget kell biztosítani úgy, hogy a belterületen – adott területen – nagyobb telkek is kialakíthatók legyenek azok számára, akik a kertet szeretnék művelni. Különösen fontos ez azért, mert ha túlnyomó részt kis telkeken építkeznek a beköltözők, és kialakítják az apró díszkerteket esetenként úszómedencével, a község könnyen átalakulhat Veszprém közeli kertvárosává, és sokkal nagyobb esély van Litér alvó településsé válására. A falusi jelleg bizonyos szintű megőrzése egyfajta önellátásra ad lehetőséget, ami sokkal élőbbé teszi Litért, emellett megmarad a községnek az a bája, ami az ideköltözőket a Litérré vonzotta.

Intézkedési javaslatok

- Tájgazdálkodás, integrált gazdálkodás megvalósítása (adottságokhoz alkalmazkodó gazdálkodás)
- Talajvédelmi intézkedések bevezetése, környezetkímélő mezőgazdálkodás

- Mezővédő erdősávok, fasorok telepítése a mezőgazdasági területek mellett (utak, vízfolyások mentén)
- Melegigényes kultúrák, helyi fajták termesztése
- Kertészeti kultúrák nevelése, fóliás növénytermesztés
- Helyi termékek fejlesztése
- Háztáji termékek csomagolásának és értékesítésének megszervezése
- Piac helyének biztosítása, működtetése
- Uniós, országos stb. pályázati lehetőségek kihasználása
- Termelői, értékesítői szövetkezetek létrehozása, (kapcsolódás meglévőkhöz)
- Mintagazdaság létrehozása, ehhez kapcsolódó oktatás megszervezése
- Marketing és menedzsment tevékenység megvalósítása

2.4 Állattenyésztés visszahozása

Litéren ma már alig jellemző az állattartás, mely jelenleg mindössze háztáji mértékre korlátozódik, s egy-két vállalkozó tart csak aránylag nagyobb számban állatokat belterületi telkén. A legeltetés a településen mára teljesen megszűnt. Az állattartás jövője jelenleg meglehetősen bizonytalannak tűnik, de több település összefogásával gazdaságosan újraéleszthető lehet az állattenyésztés. A gyenge minőségű szántók helyén kialakított gyepterületeken újra meghonosítható lehet a legeltetés. Szomszédos települések együttműködésével megvalósítható a kistermelők által előállított állati termékek feldolgozása vágópont, vagy kisvágóhid létesítésével, illetve közösen kialakítható egy jellegzetesen helyi termékpaletta.

Intézkedési javaslatok

- Állattartás megszervezése több település összefogásával
- Gazdaságtalanul művelhető szántók „gyepesítése”, legeltetés
- Legeltető állattartás a gyepterületekhez kapcsolódóan
- Hagyományos, magyar fajták tenyésztése
- Fajtabemutató, állatsimogató létrehozása
- Helyi hús feldolgozása a szomszédos települések által közösen létrehozott helyi kisvágóhidon/vágóponton
- Uniós, országos stb. pályázati lehetőségek kihasználása
- Marketing és menedzsment tevékenység megvalósítása
- Meglévő majorterület hasznosítása

2.4.1 Helyi termékek értékesítése

A háztáji termelés fellendülésével érdemes lehet a helyi termékek értékesítésére célszerű egy piacot létrehozni, ahol a kistermelők eladhatják az általuk termesztett zöldséget-gyümölcsöt, illetve egyéb házi termékeket. Nemcsak turisztikai vonzerőként, hanem a lakosság számára is fontos lehet, hogy a településen előállított termékeket helyben, (olcsóbban) tudják megvásárolni.

Intézkedési javaslatok

- Helyi termékek előállítása, támogatása
- Helyi termékek értékesítésének megszervezése
- Piac területének biztosítása
- Pályázati lehetőségek kihasználása
- Marketing és menedzsment tevékenység megvalósítása

3. TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET ÁTGONDOLT, FEJLESZTÉST ÉS ÉRTÉKŐRZÉST ÖSSZEHANGOLÓ ALAKÍTÁSA

3.1 Infrastrukturális fejlesztések

Litér vonzerejét mind az ittlakók, illetve az ide költözni kívánók, valamint a vállalkozások számára is növeli az, hogy az összes közmű kiépítésre került a településen. Szintén nagy vonzerőt jelentenek Litér kiváló közlekedési adottságai. A településközi kapcsolatok megfelelőek, közúton gyorsan elérhető a szomszédos megyeszékhely, Veszprém, vagy a Balaton parti települések, emellett a tömegközlekedés is kitűnő.

A továbbiakban fontos tehát a meglévő közműhálózatok szolgáltatásainak fenntartása, a rendszeres karbantartás, szükség esetén minőségi javítás, új fejlesztési területek kijelölése esetén bővítésük. A

napsütéses órák magas száma miatt Litér alkalmas lehet napenergia hasznosításra. Ennek lehetőségeit mindenképpen érdemes lehet feltérképezni.

Közlekedési szempontból emellett leginkább a belterületi úthálózat fejlesztésére, illetve minőségi javítására van szükség. A tervezett M8-as gyorsforgalmi út Litért is érinti egy szakaszon, mely a település életére valószínűleg pozitív, illetve negatív hatással is bírni fog.

3.1.1 Belterületi úthálózat fejlesztése, minőségi javítása

Litér meglévő belterületi úthálózata az új lakóterületi fejlesztési területek kijelölésével változni fog. Az új területek, illetve a meglévő tömbök feltárása a jelenlegi szerkezethez alkalmazkodó kell, hogy legyen. Az új utcák szélességének meghatározásakor racionálisan mérlegelni kell azt, hogy mi a „kényelmes” közúti közlekedéshez, illetve a parkoláshoz szükséges legkisebb útszélesség, illetve mi az az útszélesség, amit az adott rendelkezésre álló terület még megenged, s az út kialakítása nem okozza a jelentős mértékben a hasznos telekméret csökkenését.

A meglévő utcák helyenként igen szűkek (pl. Eperfa utca, Hold utca), s szükség lenne a szélesítésükre. Ez azonban a már beépült területeken nem megoldható, illetve igen magas költségekkel járna. Szükséges ezért a parkolás telken történő megoldása (parkolási rendelet megalkotása), illetve adott esetben a zárt csapadékvíz elvezető szakaszok kiépítése, ami által bizonyos mértékben megnövelhető az út koronaszélessége. Ennél a megoldásnál nagy hangsúlyt kell fektetni az amúgy is megoldatlan csapadékvíz elvezető hálózat megfelelő kialakítására, s a zárt csapadékvíz-elvezető csatorna szakaszok vízgyűjtőre való rávezetésére.

Fontos feladat a fentiek mellett az úthálózat karbantartása, a burkolatlan utak burkolásának megoldása, illetve a járdák kiépítése. Ez utóbbinál fontos, hogy az „utcaszélesítésekkel” összhangban történjen.

Intézkedési javaslatok

- Belterületi utak burkolattal történő ellátása
- Utak lehetőség szerinti „szélesítése”
- Járdaépítés
- Szükség esetén sebességkorlátozás táblával, vagy egyéb forgalomcsillapító eszközök alkalmazása
- Közlekedési szempontból biztonságosan kialakított parkolóhelyek létesítése
- Parkolás megoldása parkolási rendelettel, telken belüli parkolással
- Uniós, országos stb. pályázati lehetőségek kihasználása

3.1.2 Kerékpárutak építése

Litér közigazgatási területén jelenleg nincs kiépítve kerékpárút, illetve kerékpározható út is alig található. Mindez annak ellenére, hogy Almádin és Fűzfőn halad át a Balaton körüli kerékpárút, illetve Veszprémről kiépített kerékpárút vezet Szentkirályszabadján keresztül a tópartra, mely Almádinál csatlakozik a „körút”-hoz. Nemcsak turisztikai szempontból, de a helyi, illetve a közeli települések közötti közlekedés megkönnyítése érdekében is szükséges lenne a kerékpárút-hálózat fejlesztésére. A 72-es út felújítása során nem került sor kerékpárút, vagy kerékpársáv kiépítésére, a forgalmas úton való közlekedés kerékpárral igen veszélyes. A kerékpárút megépítése a Dózsa György utcában és külterületi meghosszabbításban déli irányban lehetséges, ahol tovább haladva csatlakozhat a Szentkirályszabadján át Veszprémből Almádiba vezető kerékpárúthoz. A Dózsa György utca északi külterületi folytatásán kialakítandó kerékpárút a 7202-es úton csatlakozhat a Berhidára vezető kerékpárúthoz. A kerékpárutak megvalósítása többek között a kerékpáros turizmus szempontjából lenne fontos. Így a település bekapcsolódhatna a Balaton parti kerékpáros idegenforgalomba, illetve az előbbi útvonalról leágazó, Balatonfűzfőre irányuló kerékpárút kiépítésével könnyen megközelíthetővé válna a Balatonfűzfői uszoda is.

A magasabb rendű tervekben a kerékpárút hálózat fejlesztése Litért nem érinti, így a települési kerékpározás fejlesztésére legalább kistérségi, vagy inkább regionális szintű támogatottság esetén van esély. A litéri kerékpáros utak kialakításán túl a településeket összekötő kerékpár-útvonalak megvalósítása érdekében szükség van az érintett települések hasonló jellegű terveinek összehangolására és közös program kialakítására.

Intézkedési javaslatok

- Kerékpározható útvonalak kijelölése
- Kerékpárút hálózat kiépítése kistérségi, regionális szintű összefogással
- Uniós, országos stb. pályázati lehetőségek kihasználása

3.1.3 Gyorsforgalmi út építése

Az M8-as út a jelenlegi tervek szerint a belterülettől délre átszeli a települést, s Fűzfő területén csatlakozik a 72-es úthoz. Közlekedési szempontból tovább erősödnek a község adottságai, s ez gazdasági élénkülést, illetve további népességnövekedést is hozhat. Feltehetően jelentősek lesznek emellett az út környezeti, illetve tájképi hatásai is. Ez az idegenforgalmi fejlesztési elképzeléseket befolyásolja, illetve a természeti értékek és környezeti elemek védelmére lesz jelentős hatással.

Intézkedési javaslatok

- Gyorsforgalmi út pontos nyomvonalának, illetve a községet közvetlenül vagy közvetve érintő csomópontoknak kijelölése a települési érdekek szem előtt tartásával (érintett települések közötti párbeszéd, megállapodás alapján)
- Települési tájképvédelmi, természetvédelmi, környezetvédelmi, idegenforgalmi szempontok érvényesítése az út tervezési munkái és megvalósítása során
- Gyorsforgalmi út megvalósítása

3.1.4 Közműhálózat fejlesztése

Litér belterületén a közművek szinte mindenütt teljes körűen kiépítésre kerültek. A továbbiakban a feladat ezek minőségi fejlesztése, szükség esetén kapacitásbővítése lehet, illetve új fejlesztési területek kialakításával a meglévő hálózat kiterjesztése.

Jelenleg megoldatlan Litér belterületén a csapadékvíz megfelelő elvezetése. A későbbiekben – akár a rendezési terv készítésével párhuzamosan - szükséges a meglévő hálózat felmérése és a csapadékvíz elvezetés rendszerszemléletű, hidraulikai méretezést is magában foglaló megtervezése, s kivitelezése. A mély fekvésű telkeken a belvizedés is sok helyütt (Pl. Patak utca mentén) megoldatlan probléma, ennek orvoslása ugyancsak a vízvezetés megoldásával történhet.

Litér területén saját vízműkút található, s az ivóvízhálózat kiépített minden ingatlanhoz, azonban a víz nitrátos, ezért minőségét javítani szükséges. A nitrátszennyezés elkerülése érdekében tiltani kell az állati eredetű szennyvizek közcsatornába történő bevezetését. Szükség van továbbá helyenként a meglévő ivóvízhálózat felújítására, illetve kiváltására.

A meglévő vízműkút mellett új vízbázis létesítése indokolt, melyre már létesítési engedéllyel rendelkezik az Önkormányzat. Az engedély érvényességének esetleges felülvizsgálata után a vízbázis mielőbbi megvalósítása, az új kút bekötése, és üzembe állítása szükséges. A jelenlegi vízbázis védőterületen a területhasználatok alakítása során a környezetkímélő használatot kell szorgalmazni, illetve a csatornahálózatra való közel 100%-os rákötési arány elérését.

Külterületen történő területi fejlesztések esetén is korlátozó tényező lehet a nem megfelelő közműves ellátottság, itt is szükség lehet a hálózat bővítésére. Problémát okozhat a tervezett M8-as gyorsforgalmi út, mely leajtó sávjának nyomvonala a jelenleg ivóvizet szolgáltató (Litér 2.sz.) vízműkutat is érinti.

A szükséges közműves fejlesztések mellett nagy hangsúlyt kell fordítani a rendszer karbantartására, ahol szükséges lehet (pl. az árkok karbantartása esetén) a lakosság bevonásával.

Intézkedési javaslatok

- (Csapadék)víz elvezetés megoldása
- Ivóvízminőség javítása
- Hiányzó szükséges közműszakaszok kiépítése
- Közművek folyamatos karbantartása
- Uniós, országos stb. pályázati lehetőségek kihasználása

3.1.5 Alternatív energiahasznosítás

Litéren magas a napsütéses órák száma, mely kedvez a napenergia hasznosításának. Ilyen lehet az egyes intézmények (vagy akár lakóépületek) vízmelegítésének biztosítása, fűtésének rásegítése az épületekre felszerelt napkollektorral, vagy akár környezetbarát elektromos energia előállítás szintén épületeken elhelyezve, vagy akár napelem-telep segítségével. A napenergia hasznosítás mellett több lehetőség is kínálkozhat a különféle alternatív energiaforrások kiaknázására. (Ilyen lehet például a geotermikus energia) Ezek felméréssel kialakítható egy környezetbarát energia előállítási és hasznosítási stratégia Litéren, ami egyebek közt illeszkedik a település környezetkímélő ipartelepítési szándékaihoz és a természeti környezet értékeire alapozó turisztikai elképzelésekhez is.

A környezetbarát energia előállításának és hasznosításának akkor a leghatékonyabb, ha a település életének összes résztvevője – lakossága, vezetői, a gazdasági szereplők stb. – valamilyen szinten találkozik vele, és magáévá teszi a környezettudatos gondolkodást, hogy azt a továbbiakban alkalmazni tudja.

Intézkedési javaslatok

- Alternatív energia előállításának és hasznosítási lehetőségeinek feltérképezése, kapcsolódó projektek megvalósítása
- Tájékoztatás, oktatás (a lakosság és a gazdasági szereplők részére) a megújuló energiával kapcsolatban, gyakorlati hasznuk bemutatása, lehetőségek felvázolása, pályázatok bemutatása
- Környezettudatos szemléletmód kialakítása az iskolában
- Rendezvények, lakossági akciók szervezése a témakörben, a lakosság mozgósítása

3.2 Környezeti konfliktusok kezelése

Több olyan terület is található Litéren, ami környezeti szempontból problémát okoz a lakosság mindennapi élete során. Ezeknek a problémáknak a feltárása és kezelése a község élhetőségének biztosítása érdekében feltétlenül szükséges. A fejlesztési koncepcióhoz összeállított kérdőívre válaszolók több ilyen konfliktusforrást is megneveztek. Leginkább gondot jelent a 72-es főút jelentős forgalma által keltett zaj, por és rezgéshatás. Hasonlóan nagy problémát okoz a közeli murvabányában a kitermelés során alkalmazott robbantások hatása. A nagy mértékű rezgések nemcsak a bányához legközelebb fekvő utcák épületeiben idéznek elő repedéseket, vagy zavarják meg a lakókat mindennapi tevékenységük közben. Ezeket a leghangúlyosabban jelentkező konfliktusokon kívül továbbiak felmérése is indokolt lehet.

A településen élőket leginkább zavaró környezeti hatások, tevékenységek szempontjából tájékoztatást kell tartani arról, hogy a (közel)jövőben milyen változások várhatók a kiváltó okot illetően. Milyen lépéseket tervez a kibocsátó, illetve az önkormányzat ennek enyhítésére, megszüntetésére. Az egyes konfliktusos kérdések megvitatása során az összes érintett szereplőt meg kell keresni, így hatékonyabban történhet a problémák kezelése. Ezen a téren jelentős eredményeket lehet elérni *mediátor* szakember segítségével.

3.3 Vonzó lakókörnyezet

3.3.1 Településkép

Litér változatos településképpel rendelkező község. Ez a sokszínűség voltaképp a történelem lenyomata, s a különböző településrészek egy-egy korszakot idéznek Litér életéből. A gyorsan fejlődő és növekvő település új lakóterületeinek kialakításánál ügyelni kell arra, hogy ez a sokszínűség ne forduljon át összevisszaságba, a fejlesztési területek alkalmazkodjanak a település arculatához, a meglévő szerkezethez, a domborzati adottságokhoz. Ugyanúgy igaz ez az utcaképre is, vagyis az új épületek (nemcsak lakóépületek!) illeszkedjenek Litér hosszú évszázadok alatt kialakult karakteréhez. Azaz a cél a településkép harmóniájának megőrzése.

A településre beköltözők igényei is gyakran a (kert)városias környezet megteremtéséhez kapcsolódnak, ennek kontrolljára a településkép formálása során mindenképpen szükség van. Az új épületek beilleszkedése a hagyományos településképbe egyrészt az építési szabályzat alakításával és következetes alkalmazásával, szankciók bevezetésével oldható meg. Ennél fontosabb azonban a szemléletformálás, azaz hogy a település lakói megismerjék a hagyományos építészeti értékeket, formákat és megoldásokat, melyeket a modern technikákkal ötvözve a település arculatához illeszkedő formavilág hozható létre. Ehhez az Önkormányzat épülete, illetve az intézmények felújítása mintaként szolgálhat.

Intézkedési javaslatok

- A jelenlegi rendezett(?) településkép megtartása
- Átgondolt, a településképhez illeszkedő fejlesztések
- Település szerkezetéhez illeszkedő területi fejlesztések
- Differenciált lakóterületek kialakítása (kis és nagyobb telkek egyaránt)
- Foghíjtelkek településképhez illeszkedő beépítése
- Elhagyott épületek hasznosítása (lakó, üdülő, turisztikai vagy intézményi célra)
- Porták rendbe tételének, rendben tartásának ösztönzése (lakossági akciók szervezése)
- Szemléletformálás, hagyományos építészeti értékek, mai megoldások, technológia megismertetése, tájékoztatás
- Esztétikus tájékoztató táblák, utcanév táblák kihelyezése
- Belterületi utak burkolása

- Szemetesek kihelyezése
- Szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás szorgalmazása
- Közterületen tárolt roncsok, mezőgazdasági gépek, „oda nem illő dolgok” eltávolításának megoldása szankciókkal, elszállítással, saját területen történő tárolással
- Pályázati lehetőségek kihasználása

3.3.2 Zöldfelületek fejlesztése

Litér közparkja a Táncsics Mihály utcából nyílóan a külterületen egy volt bányaterületen került kialakításra. A példaértékű, szép, igényes, rendezvények megtartására is alkalmas közpark mellett más zöldterület nincs Litéren. A kialakított park berendezése folyamatos karbantartást, a növényzet ápolást igényel, melyre az egész év során folyamatosan figyelmet kell fordítani. A település meglévő egyéb zöldfelületein is fontos a fenntartó munkák végzése, vissza kell szorítani az agresszív, kellemetlen gyomok és az allergén növények terjedését. A közterületek fenntartása mellett a lakosoknak is ügyelniük kell portájuk rendben tartására, környezetük esztétikus kialakítására.

A község zöldfelületei különböző lakossági akciókkal is fejleszthetők. Ilyen lehet például a Virágos Magyarországért mozgalomban való részvétel, melyben nemcsak az önkormányzat, de a helyi lakosok is ugyanúgy részt vesznek portájuk csinosításával. Emellett egyéb, helyi kezdeményezésű települési megmozdulások is szervezhetők, melyben a díjazottak olyan eszközöket (és növényeket) kapnak, mellyel tovább szépíthetik környezetüket. Ezek az akciók nemcsak a község képét szépítik, de fontos kötődést is kialakítanak a település illetve a lakókörnyezet iránt.

Intézkedési javaslatok

- Település közterületein a növényzet rendszeres ápolása, karbantartása
- Allergén növények szervezett irtása, szükség esetén szankciók bevezetése
- Igényes utcabútorok kihelyezése
- Meglévő közpark folyamatos karbantartása, lakossági szemléletformálás (óvjuk ami a miénk!)
- Lakossági akciók szervezése (pl. Tiszta udvar, rendes ház, Virágos Magyarországért mozgalom stb.)
- Pályázati lehetőségek kihasználása

3.4 Települési szolgáltatások, szórakozási lehetőségek biztosítása

Több olyan szolgáltatásra lenne igény Litéren, ami bár megtalálható helyben, azonban Veszprémben olcsóbb és/vagy nagyobb a választék. Legfontosabb probléma az alapvető ellátáshoz szükséges élelmiszer és zöldség „hiánya”. Bár Litéren több ABC is működik, ezek ára és árukínálata nem tud versenyezni a megyeszékhelyen található nagy bevásárlóközpontokkal. Új ABC, vagy élelmiszer-áruház építése nem reális cél, azonban érdemes lenne a helyi közértbe olyan vállalkozót vonzani, aki választékában és áraiban némiképp közelíteni tud a helyi igényekhez. Zöldség-gyümölcs árusítás tekintetében a helyben megtermelt növények közül is kerülhetnének a polcokra, illetve érdemes lenne egy helyi piacot kialakítani esetleg a 72-es út mentén, ahol a helyi terményeket értékesíthetnék a háztáji gazdálkodók. (ld. 2.3.)

A szolgáltatásokon túl a szórakozási lehetőségek is többnyire hiányoznak Litérről, pedig a fiatalodó településen különösen az ifjabb korosztály megtartása miatt fontos lenne minél többféle kikapcsolódási, szabadidő eltöltési, sportolási lehetőséget teremteni. A fiatalok településen tartása és az élhetőbb, otthonosabb település kialakítása érdekében ezek biztosítására nagyobb hangsúlyt kell fektetni a későbbiekben úgy, hogy egyúttal a település többi lakója számára ne váljon jelentős zavaró tényezővé.

Intézkedési javaslatok

- Olcsóbb, nagyobb választékkal rendelkező élelmiszervásárlási lehetőség biztosítása
- Minőségi szolgáltatások biztosítása
- A szolgáltatások megtelepedésének támogatása
- Központi hirdetőtábla kihelyezése
- A faluban elérhető egyéni vállalkozók szolgáltatásainak megjelenítése a központban elhelyezett táblán
- Sportolási lehetőségek biztosítása, sportélet fellendítése
- Helyiség, terület biztosítása továbbra is rendezvények, (fiatalok számára) szórakozási lehetőségek részére
- Klubok, zenés, táncos összejövetelek rendszeres szervezése a közbiztonság szem előtt tartásával
- Egyéb kikapcsolódási, szabadidő eltöltési lehetőségek biztosítása

3.5 Helyi identitástudat erősítése, közösségfejlesztés

Egy település akkor válik igazán élővé, élhetővé, ha az ott lakók magukénak érzik, érzelmileg kötődnek hozzá, s ezért tenni is képesek. A cél az, hogy a település lakói egy összetartozó közösséggé kovácsolódjanak.

Ennek egyik legfontosabb eleme a településen élők közötti megfelelő kommunikáció megvalósítása. Lényeges, hogy lehetőség nyíljon a lakosok közti különböző típusú találkozásokra. Ezekre hivatalos keretek között lakossági fórumon lehet teret biztosítani, itt akár az egymás közötti esetleges nézeteltérések tisztázására is mód nyílik.

Litéren igen aktív és sokszínű a közösségi élet. Az itt élők tevékenyen részt vesznek a község kulturális, szórakozást, szórakoztatást célzó rendezvényein, megmozdulásain valamint ezeknek az eseményeknek a megszervezésében is, emellett a településre költözőket könnyen befogadják maguk közé. A demográfiai folyamatokat figyelve fontos, hogy a Litérré költözők maguk is litérvé váljanak, azaz segíteni kell a községbe települőket a beilleszkedésben. Ennek egyik módja a különféle rendezvényeken, kulturális programokon vagy különböző civil kezdeményezésekben való részvétel. A településhez kötődést nagy hatékonysággal segítik a különböző közösségi rendezvények, melyek megmozgatják a község apraját-nagyját. Ezek a rendezvények célozhatják csupán a szórakozást, kikapcsolódást (falunap, közös kirándulások a helyi értékek megtekintésével), de lehet kulturális célú (színpadi előadások), környezetvédelmi indíttatású (pl. szemétszedés), vagy ünnepélyes (társadalmi ünnepek, karácsony, húsvét, anyák napja stb.), illetve település-szépítés. Remek hangulatú és másokat is a településre vonzó esemény lehet például a főzőverseny, melynek immár évtizedes hagyományai vannak Litéren.

A különböző rendezvények, események megszervezésében jelentős részt vállalnak/vállalhatnak a településen működő különböző civil szervezetek, a költségek fedezésére pedig pályázati források is a rendelkezésre állnak (ld. a LEADER keretein belül pályázó Balatonfűzfő-Litér Turisztikai Egyesület), mely a továbbiakban is kihasználható forrást jelenthet. Fontos, hogy az események a kistérség egyéb rendezvényeihez alkalmazkodva, azokkal nem egy időben, de inkább egy-egy nagyobb eseménysorozat részeként kerüljenek megrendezésre. Ennek folytán több, távolabbról érkező vendég is várható, és az egyes programok egymást kiegészítve színesíthetik a települések kínálati palettáját.

Több sport- és egyéb klub is működik Litéren, ezek tevékenysége tovább színesíti a község társadalmi életét, működésük a továbbiakban is támogatandó.

A fentiekén túl sok esetben fontosabb a szemléletformálás, mint egy-egy konkrét program, esemény megszervezése, hiszen azok vesznek csak részt a programokon, akik magukénak érzik az ügyet, melynek szellemében a programot szervezik.

Intézkedési javaslatok

- Fiatalok bevonása a település közösségi életébe
- Közösségfejlesztő programok szervezése, támogatása (lakossági akciók, kulturális programok, közös ünnepek, bálók, falunap, közös kirándulás, főző verseny stb.)
- Térségi szintű, egymást kiegészítő rendezvénysorozatba való bekapcsolódás
- Programok számára terület, helyiség biztosítása
- Sportélet támogatása
- Pályázati lehetőségek kihasználása

3.6 Idegenforgalmi vonzerők kihasználása

Litér számos olyan vonzerővel rendelkezik, amely a turizmus különféle formáinak megfelelő alapot jelenthet. Ezek fejlesztéséhez mindenképpen szükség van az alapvető idegenforgalmi infrastruktúra fejlesztésére, ilyen például a szállás, vagy az étkezési lehetőségek biztosítása. Az idegenforgalmi fejlesztés egyik célja lehet a vonzerők, programok összehangolása a közeli balatoni háttértelepülésekkel. Bár a Balaton már ebben a távolságban közvetlenül nem hat a turizmusra, a tó aránylag könnyű és gyors elérése mégis viszonylagos vonzerőt jelent a Litérré látogatóknak. Fordított esetben a Balatont felkeresők számára a tótól kissé távolabb fekvő, a vízhez kötött kikapcsolódás helyett kiváló alternatívát kínáló falusi, lovas, kerékpáros turizmus, természetjárás, a környező települések épített-természeti-helytörténeti értékeinek megismerése.

3.6.1 Bakancsos turizmus

Litér bár a Balatontól már kissé távolabb fekszik, a Veszprémet, illetve a kelet-balatoni térség idegenforgalmi szempontból jelentősebb településeit meglátogató turisták körében vonzó célpont lehet több szempontból is. Szép természeti környezete, a változatos táj, az országos kék túra útvonala, épített értékei változatos látnivalókat kínálnak. Ezek felfűzésével, bemutatásával Litér egész napos programmal szolgálhat a betérő vándorok számára. Az országos kék túra litéri szakaszát végigjárva megtekinthetők a Mogyorós-hegy természeti értékei, s a dombtetőről kilátás nyílik a településre is. Déli irányban pedig a Bendola-patak mentén haladva elérhető Balatonalmádi.

A bakancsos turizmus nem igényel jelentős háttér-infrastruktúrát, azonban mindenképpen szükség van az útvonalak egyértelmű, követhető jelzésére, pihenőhelyek, „erdei” bútorok(padok, asztalok, esőbeálló) kiépítésére. A község területén ideális pihenőhelyként szolgál az újonnan kialakított közpark területe, mely egyúttal kiinduló pontként, illetve gyülekező helyként szolgálhat a túrák kezdetén, vagy végén, s ahol esetleg lehetőség nyílik egy-egy kiránduló csoport számára a pihenésre és az otthonról hozott uzsonna elfogyasztására.

3.6.2 Kerékpáros turizmus

Litéren a piros és piros kerékpáros jellel jelölt út tart Fűzfő felől a 72-es út mentén, majd a Dózsa György utca folytatásában Szentkirályszabadja felé, illetve a kék túrához csatlakozva ugyancsak Almádihoz. Az utóbbi út azonban kerékpárral jelenleg kevésbé járható, ennek javítása nemcsak idegenforgalmi szempontból, de a helyközi közlekedés javítása miatt is fontos feladat. Ehhez azonban az úthoz kapcsolódó települések összefogására is szükség lesz. Litér területén kijelölendő illetve kialakítandó kerékpár(ozható) utak csatlakozhatnak akár a Balaton parti kerékpárúthoz is, illetve a tótól távolabb fekvő községek között létrehozható egy, a „háttértelepüléseket” összekötő hálózat.

Litér területén még nem adottak a feltételek a kerékpáros turizmus kibontakozásához, ehhez a kerékpározható utak, illetve a kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése szükséges.

Intézkedési javaslatok

- Kijelölt turista útvonalak karbantartása, járhatóságuk biztosítása
- Turisztikai tájékoztató táblák az egyes túraútvonalakról, a látnivalók megjelölésével a település központjában, illetve az útvonalakon és az egyes látnivalóknál
- Idegenforgalmi kiadványok a látnivalókról, útvonalakról, szálláslehetőségekről, a kirándulás kapcsán igénybe vehető szolgáltatásokról
- Turisztikai infrastruktúra fejlesztése
- Túraútvonalak egyértelmű jelzése, a jelzések folyamatos karbantartása
- Pihenőhelyek kialakítása külterületen
- Tájékoztatói lehetőségek biztosítása művelődési házban, vagy a polgármesteri hivatalban
- Kerékpáros turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása (gumi fújás, javító műhely, alkatrész bolt stb.)
- Pályázati lehetőségek kihasználása
- Marketing és menedzsment tevékenység megvalósítása

3.6.3 Lovas turizmus

Litér változatos adottságai ideális feltételeket teremtenek a lovas turizmus fejlődéséhez is. A lovas turisztika fejlesztése során szükséges a lótaratók, lovasturisztikai szolgáltatók bevonása, s a megfelelő infrastruktúra kiépítése szálláslehetőséggel, és a lovagláshoz kapcsolódó egyéb szolgáltatásokkal. A későbbi konfliktusok elkerülése végett mindenképpen ajánlatos azokkal a gazdákkal és földtulajdonosokkal egyeztetni, akiknek a területén az egyes túraútvonalak vezetnek majd. Ugyancsak fontos a természeti értékek tiszteletben tartása,

A lovas turizmus emellett természetesen nem működhet egyetlen településen, a lovasok nagy területeket járnak be egy-egy túra alkalmával. Ennek megfelelően több település összefogásával várható eredmény ennek az ágazatnak a fejlesztése terén.

Intézkedési javaslatok

- Kapcsolódás a térségi, kistérségi lovasturisztikai fejlesztési programokhoz
- Lovas túraútvonalak kijelölése az érintett területek tulajdonosaival egyeztetve
- Lovas pihenőhelyek, itatóhelyek megszervezése a helyi lótaratók/állattartók közreműködésével

- Uniós, országos stb. pályázati lehetőségek kihasználása
- Marketing és menedzsment tevékenység megvalósítása

3.6.4 Vallási turizmus

Litérhez kapcsolódik a vértanúhalált halt Bódi Mária Magdolna kultusza. A településen több helyszín is fellelhető, mely életének illetve halálának eseményeihez kötődik. Ezen helyszínek bemutatására nagyobb hangsúlyt helyezve, évente egy búcsújáró nap megtartásával érdemes lehetőséget biztosítani a hívek számára, hogy kegyeletüket leróhassák, illetve a települést jobban megismerjék.

Emellett jobban fel kell hívni a figyelmet a község román kori református templomára, mely építészettörténeti szempontból is kiemelkedő értéket képvisel.

A vallási szempontból jelentős helyi értékek tematikus bemutatásával egyúttal bővíthető a turisztikai kínálat is.

3.6.5 Horgász turizmus

A község déli részén, a Bendola-patak mellett kialakításra került egy tó, melyhez kapcsolódóan szálláshely szolgáltatás feltételeit is érdemes megteremteni, s egy horgásztavat létesíteni. A pihenés, aktív kikapcsolódás lehetősége kedvezően járulhat hozzá a község idegenforgalmához.

3.6.6 Vadászturizmus

A változatos, erdővel nagymértékben borított külterület gazdag vadvilágnak nyújt élőhelyet Litéren, így vadásztársaság is működik területén. A vadászturizmus fejlesztéséhez szükség lenne a településen – akár külterületen – szálláslehetőség, valamint vezető és egyéb kapcsolódó szolgáltatások biztosítására, illetve a lehetőségek megismertetésére, marketingtevékenységre. Az állatok feldolgozása működhet a Litér és a szomszédos települések által közösen működtetett vágópontokon.

3.6.7 Geocaching

Bár a település idegenforgalmi bevételeit kevésbé növeli, az ismertségét minden bizonnyal fokozza a geoládák elhelyezése. (Litéren több ilyen is található) Ezeknek az elrejtett objektumoknak a keresése során a turista végigjárja és megismeri a települést, a látnivalókat. A turizmusnak ez a formája a település részéről minimális befektetést igényel, azonban egyre nagyobb ismertsége és kedveltsége miatt sokat profitálhat belőle.

Intézkedési javaslatok

- Új ládákat kihelyezése egy-egy bemutatni kívánt helyen
- Meglévő ládákat ellenőrzése, szükség esetén pótlásukról való gondoskodás

4. ÉRTÉKVÉDELEM

Litér számos épített, illetve természeti értékkel rendelkezik. Ezek a számba vétele, illetve a megóvásukra irányuló intézkedések a község identitásának erősítését, ezzel egy összetartó települési közösség kialakítását is szolgálják, illetve turisztikai szempontból is jól kiaknázzhatók.

4.1 Természeti értékek

Litér természeti értékei közül kiemelkedik az országos kék túra által is érintett, országos védelemre tervezett Mogyorós-hegy. Szintén jelentős értéket képvisel az egykori homokbánya a papvásári részen, mely immár gyurgyalagok fészkelőhelye, és az Önkormányzat szeretné helyi védelem alá helyezni.

A Mogyorós-hegy esetében – mivel gyepterületről van szó – nagy figyelmet kell fordítani a terület folyamatos kaszálására és fenntartására, a bozotosodás, erdősödés megakadályozására, az idegen fajok elterjedésének megelőzésére.

A régi homokbánya esetében biztosítani kell a madarak zavartalan költését amellett, hogy érdemes lehetőséget biztosítani a látogatóknak a madarak megfigyelésére. Ehhez létesíthetők lesek, amelyek használata esetén az emberi jelenlét nem zavarja az állatokat. A homokbánya fala könnyen omlékonnyá válhat, ezért a biztonságra különösen nagy figyelmet kell fordítani. A természeti értékeket bemutató tanösvények megfelelő kialakításával megelőzhető a látogatók által okozott esetleges károsítás.

Mind az országos, mind a helyi védelemre tervezett természeti területek esetében célszerű az illetékes Nemzeti Park Igazgatósággal egyeztetni a fenntartáshoz fűződő teendőkkal és a területeket érintő

fejlesztési célokkal kapcsolatban. Nemcsak a védelemre érdemes területek, védett értékek megóvása a cél. A településen az országos ökológiai hálózathoz tartoznak a Nyerges-hegy és a Papvásári-hegy, a Bendolapatak völgye, valamint a Geleméri-erdő területei, s bár nagy részük nem fog természetvédelmi oltalom alá kerülni, védelmük, tiszteltben tartásuk ugyanúgy fontos – természetvédelmi és települési - érdek.

A természeti értékek megóvása érdekében lényeges a helyi lakosság szemléletformálása, illetve az ide látogatók tájékoztatása is a természeti értékek megóvásának szükségességéről és lehetőségeiről.

Intézkedési javaslatok

- Tanösvények kialakítása a Nemzeti Park Igazgatósággal egyeztetve
- Védelemre tervezett (országos és helyi jelentőségű) területek bemutatása, tájékoztatás
- (Védett) értékek tudatosítása, bemutatása kiemelten a helyi lakosság körében is
- Rendszeres kirándulás szervezése a helyi lakosság, tanulók számára
- Nem védett, de értékes természetközeli területeken az invazív növények és idegen fajok megtelepedésének megelőzése
- Spontán bozótosodások felszámolása
- Környezettudatos szemléletmód kialakítása helyi lakosság körében tájékoztatással, különböző akciókkal
- Értékes élőhelyeket, vízfolyásokat is érintő mezőgazdasági területeken a vegyszerhasználat ésszerű korlátozása
- Illegális hulladékelhelyezések felszámolása, megelőzésük
- Uniós, országos stb. pályázati lehetőségek kihasználása

4.2 Épített értékek

Litér múltja többszáz évre tekint vissza, s így épített értékei is tükrözik ezeket a régi korokat. A település belterületén több régi, jellegzetes litéri épület található, melyek által bemutatható a község története. Védelmük Litér gyökereinek megőrzése szempontjából, az identitástudat erősítése érdekében, illetve turisztikai szempontból is lényeges feladat. Ezek jelentőségét felismerve az Önkormányzat több épületet helyi védelem alá helyezett, illetve helyi értékvédelmi területet jelölt ki az ősi településközpontban az egykori telekosztás és a beépítésmód megőrzése érdekében. A továbbiakban az épített értékek megmentése érdekében a legfontosabb feladat azok állagának megóvása, illetve lehetőség szerint a felújítás úgy, hogy azok a stílusjegyek, amik miatt védelem alá kerültek, továbbra is megmaradjanak. Ennek mikéntjét a helyi építési szabályzat, vagy a helyi értékvédelmi rendelet foglalja magában. Az állagmegóvás, felújítás kapcsán javasolt egy olyan pénzalap létrehozása melyből ezeknek az épületeknek a tulajdonosai kaphatnak támogatást. Ugyanígy pályázati úton is lehet forrásokhoz jutni a helyi védett épületek megőrzése érdekében.

Az épített értékek idegenforgalmi szempontból is kiaknázhatók. Megfelelő marketingtevékenység esetén sok látogatót vonzhat a litéri református templom, mely országos szinten is kiemelkedő jelentőséggel bír. Az épületek bemutatásával a településre érkező turisták közelebbről is megismerkedhetnek a község történelmével, az emlékek „kézzel foghatóan” is megjelennek, mint a múlt tanúi. Javasolt ezért az épületeken egy olyan jellegzetes táblácska elhelyezése, mely utal a védelemre, illetve egy rövid leírás is elhelyezhető arról, hogy miben is áll az épület építészeti/helytörténeti érdekessége. Amennyiben lehetőség adódik, létrehozható egy - a település szempontjából történeti jelentőséggel bíró épületben - helytörténeti gyűjtemény és tájház, ahol részletesen bemutatathatók a község múltjának fejezetei és emlékei. Ezek elhelyezkedése megjeleníthető a település egy jellegzetes pontján (Polgármesteri Hivatal előtt/új közparknál) felállított tájékoztató térképen is.

Intézkedési javaslatok

- Tájékoztató táblák elhelyezése a védett épületeken
- További helytörténeti jelentőségű épületek, építmények helyi védelem alá helyezése, (helyi értékvédelmi rendelet megalkotása)
- Helyi védett építmények támogatása (alap létrehozása), pályázati lehetőségek
- Védett értékek bemutatása
- Helytörténeti gyűjtemény létrehozása
- Lakosság megismertetése a helyi épített értékekkel
- Pályázati lehetőségek kiaknázása
- Marketing és menedzsment tevékenység megvalósítása

MELLÉKLETEK

Litér Község Önkormányzata

8196 Litér, Álmos u. 37. Tel.: 88/598-010
Honlap: www.liter.hu E-mail: referens@liter.hu

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV FELÜLVIZSGÁLATA, TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÖSSZEÁLLÍTÁSA

Tisztelt Litéri Lakos!

Mint arról korábban értesítettem, Litér község területére vonatkozóan településrendezési eszközök felülvizsgálata (Településfejlesztési koncepció, Településszerkezeti Terv, Szabályozási Terv és Helyi Építési Szabályzat) és településfejlesztési koncepció összeállítása van folyamatban.

Az előző rendezési terv készítése óta (2004. év) eltelt időszak társadalmi-gazdasági változásai mellett a jogszabályi környezet változása miatt, továbbá a településünk kiegyensúlyozott fejlődésének érdekében szükséges a hatályos jogi szabályozásnak is megfelelő településrendezési terv elkészítése, településfejlesztési koncepció összeállítása. Jelenleg és várhatóan még inkább, Magyarországon a pályázati lehetőségek segítségével jutnak a települések a költségvetésüket kiegészítő forrásokhoz, fejlesztéseik megvalósítása érdekében. Ezen projektjavaslatok kidolgozásának egyik alapja a településfejlesztési koncepció és az arra épülő településrendezési terv, amelyben rögzítésre kerül a település rövid, illetve hosszú távú fejlesztési stratégiája. Lényeges, hogy Litérnek is legyen elfogadott és hatályban lévő településfejlesztési koncepciója, illetve településrendezési terve. A településfejlesztési koncepcióban kerülnek meghatározásra a településfejlesztés lehetőségei, amelynek műszaki, jogi kereteit a településrendezési tervben kell részletesen kidolgozni. A koncepció hozzásegíti a döntéshozókat ahhoz, hogy megtalálják a legcélszerűbb megoldásokat az erőforrások legjobb felhasználásához, továbbá útmutatásul szolgál a döntési mechanizmus működtetéséhez.

Nagyon fontos feladat tehát, hogy olyan településfejlesztési dokumentáció készüljön el, amely a helyi lakosok igényei szerint kerül kialakításra, Litér adottságaira épül, a település lakóihoz szól. A **Községháza tanácstermében 2011. november 17-én (csütörtökön) 10.00 és 16.00 óra között** a tervezési munkával megbízott Völgyzugoly Műhely Kft. tervező mérnök munkatársaival **fogadónapot tartunk**, majd azt követően várjuk a **17.00 órakor kezdődő fórumra**. Lehetőséget kívánunk biztosítani, hogy a településfejlesztési koncepció összeállítását és a településrendezési tervet befolyásoló terveiről, észrevételéről, véleményéről személyen is tájékoztathassa a munkával megbízott tervezőt, illetve kérdéseire választ kapjon.

Kérem Önt továbbá, hogy a mellékelt kérdőív 2011. november 30-ig történő kitöltésével segítse munkánkat. A kérdőív megtalálható a Litér Információs Portálon (www.liter.hu), beküldhető e-mailben a referens@liter.hu címre, illetve leadható a Hivatalban és a Művelődési házban elhelyezett gyűjtőládában is.

Településünk fejlődése érdekében nyújtott együttműködő segítségét megköszönöm!

Melléklet:

- Kérdőív a településrendezési eszközök felülvizsgálatához és a településfejlesztési koncepció összeállításához.

Litér, 2011. november 10.

SZEDLÁK ATTILA

Litér Község Polgármestere

1. Hol lakik Ön?

- 1.) Litéren
- 2.) Más településen

2. Mióta él Litéren?

- 1)éve
 - 2) Ha nem Litéren él, milyen kötődése van a településhez?
-

3. Hol dolgozik, tanul Ön?

- 1.) A településen
- 2.) A településen kívül, melyik településen?
- 3.) Nyugdíjas
- 4.) Nincs munkája, háztartásbeli

4. Véleménye szerint mi a legnagyobb értéke Litérnek? (Karikázza be, akár többet is)

- 1.) Természeti környezet
- 2.) Közlekedés, infrastruktúra
- 3.) Veszprém közelsége
- 4.) Nyugodt életvitel
- 5.) Épített környezet
- 6.) A Balaton közelsége
- 7.) Egyéb:

5. Mennyire elégedett a településen található emberi-, közösségi-, környezeti-, és épített értékekkel?
 Értékelje 1-5-ig, ahol 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem elégedett, 5-ös azt jelezni, hogy teljesen mértékben elégedett vele. Karikázza be a megfelelő számot.

1. gázellátás	1	2	3	4	5	nem tudom
2. elektromos ellátás	1	2	3	4	5	nem tudom
3. ivóvíz ellátás	1	2	3	4	5	nem tudom
4. csatornahálózat	1	2	3	4	5	nem tudom
5. zöldfelületek, parkok mennyisége és minősége	1	2	3	4	5	nem tudom
6. játszóterek mennyisége és minősége	1	2	3	4	5	nem tudom
7. sportolási lehetőségek a községben	1	2	3	4	5	nem tudom
8. kulturális szolgáltatások, könyvtár	1	2	3	4	5	nem tudom
9. szórakozási lehetőségek a községben	1	2	3	4	5	nem tudom
10. élelmiszer és zöldségellátás	1	2	3	4	5	nem tudom
11. egyéb kereskedelmi üzlethálózat	1	2	3	4	5	nem tudom

12. vendéglátóipari üzlethálózat	1	2	3	4	5	nem tudom
13. közbiztonság	1	2	3	4	5	nem tudom
14. egészségügyi ellátás	1	2	3	4	5	nem tudom
15. általános iskolai ellátás	1	2	3	4	5	nem tudom
16. munkalehetőségek, elhelyezkedési lehetőségek a településen	1	2	3	4	5	nem tudom
17. a településen belüli közúthálózat minősége	1	2	3	4	5	nem tudom
18. a tömegközlekedés minősége	1	2	3	4	5	nem tudom
19. kerékpározási lehetőségek, kerékpárutak	1	2	3	4	5	nem tudom
20. tisztaság, szemétszállítás, hulladékkezelés	1	2	3	4	5	nem tudom
21. a település épített környezetének a védelme	1	2	3	4	5	nem tudom
22. a település építészeti karaktere	1	2	3	4	5	nem tudom
23. a település természeti környezetének a védelme	1	2	3	4	5	nem tudom
24. környezeti elemek tisztasága (föld, víz, levegő)	1	2	3	4	5	nem tudom

6. Ön szerint mik legyenek a település legfontosabb fejlesztési céljai?

1.
2.
3.

7. Ön szerint mennyire fontosak a következő fejlesztési lehetőségek? Értékelje 1-5-ig, ahol 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem fontos fejleszteni, 5-ös azt jelezni, hogy nagyon fontos fejleszteni az adott területet. Karikázza be a megfelelő számot.

1. az utak burkolása	1	2	3	4	5	nem tudom
2. járdák építése	1	2	3	4	5	nem tudom
3. kerékpárutak kiépítése	1	2	3	4	5	nem tudom
4. parkolási lehetőségek javítása	1	2	3	4	5	nem tudom
5. az átmenő forgalom, a zajszennyezés csökkentése	1	2	3	4	5	nem tudom
6. az ivóvíz minőségének javítása	1	2	3	4	5	nem tudom
7. új munkahelyek teremtése	1	2	3	4	5	nem tudom
8. vállalkozások élénkítése	1	2	3	4	5	nem tudom
9. zöldfelületek növelése	1	2	3	4	5	nem tudom
10. turisztika, idegenforgalom fejlesztése	1	2	3	4	5	nem tudom
11. sportolási, pihenési lehetőségek bővítése	1	2	3	4	5	nem tudom
12. lakáshelyzet javítása	1	2	3	4	5	nem tudom
13. újabb lakóterületek kijelölése	1	2	3	4	5	nem tudom

14. környezetbarát, alternatív energia hasznosítása	1	2	3	4	5	nem tudom
15. tömegközlekedés javítása	1	2	3	4	5	nem tudom
16. oktatási intézmények fejlesztése	1	2	3	4	5	nem tudom
17. az egészségügyi ellátás színvonalának javítása	1	2	3	4	5	nem tudom
18. kulturális és szórakozási lehetőségek bővítése	1	2	3	4	5	nem tudom
19. a közbiztonság javítása	1	2	3	4	5	nem tudom
20. településközpont kialakítása	1	2	3	4	5	nem tudom
21. környezetbarát ipari tevékenység telepítése	1	2	3	4	5	nem tudom
22. idősek szociális helyzetének javítása	1	2	3	4	5	nem tudom
23. új gazdasági területek kijelölése	1	2	3	4	5	nem tudom
24. jó környezeti állapot fenntartása	1	2	3	4	5	nem tudom
25. közlekedésből és ipari tevékenységből származó levegőszennyezés csökkentése	1	2	3	4	5	nem tudom
26. egységes építészeti karakter meghatározása a település belterületén	1	2	3	4	5	nem tudom
27. helyi közösség megerősítése programokkal, közösségi terek kialakításával	1	2	3	4	5	nem tudom

8. a) Ön szerint szükség van-e a belterület növelésére?

- 1.) igen
- 2.) nem
- 3.) nem tudom

8.b) Amennyiben szükségét érzi a belterület növelésnek, azt milyen célból tenné?

.....

9.a) Ön megfelelőnek érzi-e lakótelkének méretét?

- 1.) igen
- 2.) nem
- 3.) nem tudom

9.b) Amennyiben nem érzi megfelelőnek, úgy érzi, hogy lakótelkének mérete

- 1.) túl kicsi
- 2.) túl nagy

10. Milyenek látja a település általános helyzetét a szomszéd településekhez képest?

- 1.) jobb

- 2.) hasonló
- 3.) rosszabb
- 9.) nem tudom

11. Ön szerint Litérnek mik az előnyei a szomszéd településekhez képest?

.....

.....

12. Ön szerint Litérnek mik a hátrányai a szomszéd településekkel szemben?

.....

.....

13.a) Tartozik a településen valamilyen civil szervezethez, csoporthoz?

- 1.) igen
- 2.) nem

13.b) Ha igen, kérjük nevezze meg milyen(ek)hez?

.....

.....

14.a) Érintik-e káros környezeti hatások (zaj, por, rezgés, szaghatás, belvizesedés stb.) az Ön lakóterületét?

- 1.) igen
- 2.) nem

14.b) Ha igen, kérjük nevezze meg milyen(ek)?

.....

15. Mi az, amit Ön személyesen kész tenni környezetében a települési problémák megoldása érdekében?

- 1.) hulladékgyűjtés
- 2.) szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás
- 3) utcarendezés
- 4) faültetés, virágosítás
- 5) esővíz elvezetők rendbe hozása
- 6) társaskörben, civil szervezetben való részvétel
- 7) közösségi programok szervezésében való részvétel
- 7) közösségi rendezvényeken való részvétel
- 8) részvétel továbbképzésben
- 9) egyéb:.....

16. Honnan tájékozódik a helyi hírekről, eseményekről?

- 1.) internetről
- 2.) hirdetőtábláról
- 3.) helyi újságból
- 4.) egyéb:

17.a) Milyen ingatlannal rendelkezik Litéren?

- 1.) lakóház
- 2.) nyaraló
- 3.) mezőgazdasági terület
- 4.) üzlet helyiség
- 5.) egyéb:

17.b) Melyik utcában van az ingatlanja?

.....

18. Hány fő él Önnel együtt a háztartásban?

- 1)gyermek
- 2)felnőtt
- 3)nyugdíjas

Köszönjük válaszait!

KÉRDŐÍV ÖSSZEFOGLALÓ - EREDMÉNYEK

A kérdőívet összeállította: Litér Község Önkormányzata és a Völgyzugoly Műhely Kft.

A lekérdezés módja: a kérdőíveket személyesen osztották ki 2011. novemberében, a válaszadók önállóan kitöltötték azokat, majd leadták az előre megadott helyszínek egyikén. A kérdőív internetről is letölthető és beküldhető volt. Összesen 89 darab kérdőív érkezett. A kérdőívek viszonylag kis száma miatt a kutatás eredményei csak tájékoztató jellegűek, viszont nyilvánvalóan azok válaszoltak, akik a település iránt nagyobb figyelemmel vannak és fontosnak tartják, hogy véleményüket elmondják.

1. Hol lakik? (zárt kérdés)

Litéren	98,9%
Más településen	1,1%

A válaszadók döntő többsége Litéren él. Mindössze egy olyan válaszadó volt, aki más településen lakik.

2. Mióta él Litéren?

kevesebb, mint 10 éve	18,8%
10-19 éve	10,6%
20-29 éve	17,6%
30-39 éve	7,1%
40-49 éve	15,3%
50-59 éve	12,9%
60 év és fölötte	17,6%

Átlag: 35,5 év

A válaszadók inkább az idősebb korosztályból kerültek ki, ennek megfelelően a válaszadók majdnem fele (45,8%) több mint 40 éve él a településen. A megkérdezettek átlagosan 35,5 éve laknak a községben.

3. Hol dolgozik, tanul? (zárt kérdés)

A településen	11,7%
A településen kívül	29,8%
Nyugdíjas	54,3%
Nincs munkája, háztartásbeli	4,3%

A válaszadók több mint fele (54,3%) nyugdíjas. A dolgozók többségének nem a településen van munkája.

Melyik településen? (nyitott kérdés)

Veszprém	57,1%
Balatonfűzfő	21,4%
Százhalombatta	3,6%
Hajmáskér	3,6%
Szentkirályszabadja	3,6%
Kádárta	3,6%
Vörösberény	3,6%
Nemesvámos	3,6%

A más településen dolgozók többsége (57,1%) Veszprémbe jár, ötöde (21,4%) Balatonfűzfőre jár dolgozni.

4. Véleménye szerint mi a legnagyobb értéke Litérnek? (zárt kérdés)

Veszprém közelsége	79,8%
A Balaton közelsége	69,7%
Nyugodt életvitel	64,0%
Természeti környezet	59,6%

Közlekedés, infrastruktúra	39,3%
Épített környezet	18,0%
Egyéb	4,5%

Először egy zárt kérdésben kérdeztünk rá Litér község legnagyobb értékeire. A válaszadók többsége említette Veszprém közelségét (79,8%), a Balaton közelségét (69,7%), a nyugodt életvitelt (64,0%) és a természeti környezetet (59,6%). Legkevesebben az épített környezetet (18,0%) említették.

5. Mennyire elégedett a településen található emberi-, közösségi-, környezeti-, és épített értékekkel? (1-5-ig értékelés, átlag)

csatornahálózat	4,58
elektromos ellátás	4,56
gázellátás	4,54
általános iskolai ellátás	4,35
ivóvíz ellátás	4,32
játszóterek mennyisége és minősége	4,07
a tömegközlekedés minősége	3,94
közbiztonság	3,89
zöldfelületek, parkok mennyisége és minősége	3,85
tisztaság, szemétszállítás, hulladékkezelés	3,83
kulturális szolgáltatások, könyvtár	3,74
egészségügyi ellátás	3,67
környezeti elemek tisztasága (föld, víz, levegő)	3,46
a település építészeti karaktere	3,43
a település épített környezetének a védelme	3,37
a település természeti környezetének a védelme	3,18
vendéglátóipari üzlethálózat	2,91
élelmiszer és zöldségellátás	2,80
a településen belüli közúthálózat minősége	2,74
szórakozási lehetőségek a községben	2,62
sportolási lehetőségek a községben	2,56
egyéb kereskedelmi üzlethálózat	2,15
kerékpározási lehetőségek, kerékpárutak	2,03
munkalehetőségek, elhelyezkedési lehetőségek a településen	1,79

A következő kérdésben a felsorolt tényezőket elégedettség szerint, 1-5-ig értékelték a válaszadók. A legelégedettebbek a csatornahálózattal (4,58), az elektromos hálózattal (4,56), a gázellátással (4,54). Legkevésbé elégedettek a munkalehetőségekkel (1,79), a kerékpározási lehetőségekkel (2,03), az egyéb kereskedelmi üzlethálózattal (2,15).

6. Ön szerint mik legyenek a település legfontosabb fejlesztési céljai? (nyitott kérdés)

Utak állapota, utak helyrehozása, minőségének javítása, szélesítése	29,2%
Járdák építése, karbantartása, minőségének javítása	27,0%
Új munkahelyek teremtése, munkalehetőségek támogatása	20,2%
Árok, vízelvezető árkok kialakítása, tisztítása, rendbetétele, vízelvezetés megoldása	19,1%
Kerékpárút, kerékpárút létesítése	10,1%
Boltok, üzletek, üzlethálózat, kereskedelmi szolgáltatások bővítése	9,0%
Oktatás fejlesztése, iskola, óvoda fejlesztés, új iskola, iskola bővítés	6,7%
Ivóvíz biztosítása, ivóvíz hálózat fejlesztése, ivóvíz minőségének javítása	5,6%
Szabadidő, sport lehetőségek fejlesztése	5,6%
Lakótelkek kialakítása, olcsó építési telkek, belterület növelése	5,6%
Parkosítás, zöldövezet növelése, fásítás	4,5%
Az újtelepi utcák szélesítése, Újtelepen az utcák egyirányúsítása	3,4%
Egészségügy fejlesztése, szakellátás	3,4%
Közbiztonság javítása	2,3%
Piac kialakítása, szombati termékpia	2,3%
Környezetbarát ipari tevékenység telepítése	2,3%
Bendola patak	2,3%

Helyi vállalkozóknak telephely létesítés	2,3%
A lakosság élhetőségének, nyugalmának biztosítása	1,1%
Tömegközlekedés fejlesztése	1,1%
Murvabánya bezárása	1,1%
Saját elektromos hálózat kiépítése	1,1%
Elektromos autók töltési lehetősége	1,1%
Parkolási lehetőségek növelése	1,1%
Futballcsapat szerepeltetése	1,1%
Természetvédelem (zaj, erdővédelem, tiltott hulladék lerakás)	1,1%
Régi kutak visszaállítása	1,1%
Hold utca burkolása	1,1%
Főutat elterelni	1,1%
Autós pihenő	1,1%
OTP automata	1,1%
Olcsó és gyors internet-előfizetést	1,1%
Hold utca Nap utca újbóli összekötése	1,1%
Településközpont kialakítása	1,1%
Korszerű Művelődési központ kialakítása	1,1%
Szociális ellátás	1,1%
Árkok lefedése	1,1%
Helyi állat-növény termesztés anyagi támogatása	1,1%
Vállalkozások létesítése	1,1%
72-es út okozta zajterhelés csökkentése	1,1%

Ezt követően nyitott kérdésben kérdeztük, hogy a válaszadók szerint mik legyenek a település legfontosabb fejlesztési céljai. Leggyakrabban az utak állapotát, utak helyrehozását, minőségének javítását, szélesítését (29,2%), Járdák építését, karbantartását, minőségének javítását (27,0%), új munkahelyek teremtését, munkalehetőségek támogatását (20,2%) és a vízelvezető árkok kialakítását, tisztítását, rendbetételét, a vízelvezetés megoldását (19,1%) említették.

7. Ön szerint mennyire fontosak a következő fejlesztési lehetőségek? (1-5-ig értékelés, átlag)

új munkahelyek teremtése	4,54
környezetbarát, alternatív energia hasznosítása	4,52
jó környezeti állapot fenntartása	4,47
járdák építése	4,32
vállalkozások élénkítése	4,31
az utak burkolása	4,30
közlekedésből és ipari tevékenységből származó levegőszennyezés csökkentése	4,26
az egészségügyi ellátás színvonalának javítása	4,25
környezetbarát ipari tevékenység telepítése	4,14
kerékpárutak kiépítése	4,09
az átmenő forgalom, a zajszennyezés csökkentése	4,05
idősek szociális helyzetének javítása	4,04
helyi közösség megerősítése programokkal, közösségi terek kialakításával	4,03
kulturális és szórakozási lehetőségek bővítése	4,01
sportolási, pihenési lehetőségek bővítése	3,99
oktatási intézmények fejlesztése	3,88
zöldfelületek növelése	3,77
újabb lakóterületek kijelölése	3,77
turisztika, idegenforgalom fejlesztése	3,73
lakáshelyzet javítása	3,70
a közbiztonság javítása	3,69
új gazdasági területek kijelölése	3,52
parkolási lehetőségek javítása	3,51
településközpont kialakítása	3,36
az ivóvíz minőségének javítása	3,32
tömegközlekedés javítása	3,29
egységes építészeti karakter meghatározása a település belterületén	3,07

Ennek a kérdésnek a megválaszolása során a megkérdezettek fontosság szerint, 1-5-ig értékelték az általunk felsorolt fejlesztési lehetőségeket. Eszerint a legfontosabb fejlesztési célok az új munkahelyek teremtése (4,54), a környezetbarát, alternatív energia hasznosítása (4,52), a jó környezeti állapot fenntartása (4,47), a járdák építése (4,32), a vállalkozások élénkítése (4,31) és az utak burkolása (4,30).

8. a) Ön szerint szükség van-e a belterület növelésére? (zárt kérdés)

igen	50,6%
nem	15,7%
nem tudom	33,7%

A válaszadók fele (50,6%) szerint szükség van a belterület növelésére, emellett csak 15,7%-uk mondta azt, hogy nincs szükség erre. Érdeemes megemlíteni, hogy a nyitott kérdésnél a válaszadók 5,6%-a említette spontán módon a lakótelkek kialakítását, olcsó építési telkeket, belterület növelését.

8.b) Amennyiben szükségét érzi a belterület növelésnek, azt milyen célból tenné? (nyitott kérdés)

új házak, lakások, lakóingatlanok építése	12,36%
telkek kialakítása	10,11%
újabb lakóterületek kijelölése	5,62%
közösségi területek	3,37%
lakosság növekedése, zsúfoltsága miatt	2,25%
lakosság fiatalítása céljából	2,25%
park fejlesztés, sétányépítés, sportpálya kialakítás	2,25%
a falu növekedése, fejlődése céljából	1,12%
több támogatást kaphat a kormánytól	1,12%
munkahely teremtés	1,12%
segélyesek munkára "kényszerítése"	1,12%
építkezések	1,12%
lakópark	1,12%

A következő kérdésben arra kérdeztünk rá, hogy milyen célból lenne szükség a belterület növelésére. Leggyakrabban a következő válaszokat kaptuk: új házak, lakások, lakóingatlanok építése (12,36%), telkek kialakítása (10,11%), újabb lakóterületek kijelölése (5,62%).

9.a) Ön megfelelőnek érzi-e lakótelkének méretét? (zárt kérdés)

igen	86,5%
nem	12,4%
nem tudom	1,1%

A válaszadók döntő többsége (86,5%) megfelelőnek érzi telke méretét.

9.b) Amennyiben nem érzi megfelelőnek, úgy érzi, hogy lakótelkének mérete (zárt kérdés)

túl kicsi	63,6%
túl nagy	36,4%

Azoknak, akik nem érzik megfelelőnek telkük méretét kétharmada (63,6%) nagyobb, míg egyharmada (36,4%) kisebb telket szeretne.

10. Milyennek látja a település általános helyzetét a szomszéd településekhez képest? (zárt kérdés)

jobb	43,8%
hasonló	41,6%
rosszabb	2,2%
nem tudom	12,4%

A válaszadók 43,8%-a jobbnak látja Litér helyzetét a szomszéd településekhez képest. Csak 2,2% az, aki szerint rosszabb a település helyzete, mint a szomszéd településeké.

11. Ön szerint Litérnek mik az előnyei a szomszéd településekhez képest? (nyitott kérdés)

Veszprém közelsége, megyeszékhely közelsége	21,35%
Jó közlekedés, tömegközlekedés	21,35%
Balaton közelsége	15,73%
Nyugodt, csendes	12,36%
Jó fekvés, jó helyen fekszik, maga a térség, földrajzi elhelyezkedés	11,24%
Színvonalas óvoda, iskola, bölcsőde	10,11%
Főközlekedési út mellett fekszik, a 72-es út	6,74%
Központi elhelyezkedés	4,49%
Jó vezetéssel rendelkeznek, az átgondolt jó vezetés	3,37%
Jó közbiztonság	3,37%
Hagyomány, kultúra megőrzése, hagyománytisztelet	2,25%
Fejlődő település, fejlődés	2,25%
Optimális méret	2,25%
Nincs adóssága	1,12%
Hóeltakarítás	1,12%
Mozgó ellátás	1,12%
Internet	1,12%
Kultúrház	1,12%
Szociális ellátás	1,12%
Helyben megtalálhatók: ellátáshoz, szórakozáshoz, tanuláshoz való szükségletek	1,12%
Táncsoport aktív jelenléte	1,12%
Természetközeli	1,12%
Jó a levegő	1,12%
Orvosi, védőnői szolgálat	1,12%
Posta	1,12%
Nagyobb terület	1,12%
Épített környezet	1,12%
Közösségi élet	1,12%

Litér előnyei között, spontán módon a leggyakrabban a Veszprém közelségét, megyeszékhely közelségét (21,35%), a jó közlekedést, tömegközlekedést (21,35%), valamint a Balaton közelségét (15,73%) említették.

12. Ön szerint Litérnek mik a hátrányai a szomszéd településekkel szemben? (nyitott kérdés)

Nincs ilyen, semmi	7,87%
Nincs munkalehetőség, nagy a munkanélküliség	5,62%
Murványa	5,62%
Nincs kerékpárút, nincs lehetőség kerekpározásra, életveszélyes	3,37%
Vendéglátóipari, szórakozási, sportolási lehetőségek hiánya	2,25%
Bolthálózat	2,25%
Nagy forgalmú főút	2,25%
Átmenő forgalom	2,25%
Gyengébb infrastruktúra	1,12%
Kevés hely a parkolásra	1,12%
Nincs állandó lakossági rétege, nagy a mobilitás	1,12%
Generációk rossz kapcsolata	1,12%
Kevés önkormányzati terület	1,12%
Járda hiánya	1,12%
Egyenrangú útkereszteződések (szükség volna védett útvonalra)	1,12%
Kevés az ipar	1,12%
Közvilágítás hiánya	1,12%
Kvadozás	1,12%
Keleti irányban rossz a tömegközlekedés	1,12%
Zaj	1,12%

Levegőszennyezés	1,12%
Várpalota felé át kell szállni Veszprémben	1,12%
Van olyan út, ami nincs aszfaltozva	1,12%
Fejlődés hiánya	1,12%

Litér hátrányait jóval kevesebben tudták felsorolni. Érdekes, hogy leggyakrabban azt említették, hogy nincs ilyen (7,87%). A konkrét válaszok legtöbbször a „nincs munkalehetőség, a nagy munkanélküliség” (5,62%) és a „murvabánya” (5,62%) voltak.

13.a) Tartozik a településen valamilyen civil szervezethez, csoporthoz? (zárt kérdés)

igen	29,1%
nem	70,9%

A válaszadók negyede (29,1%) tartozik valamilyen civil szervezethez, csoporthoz.

13.b) Ha igen, kérjük nevezze meg milyen(ek)hez? (nyitott kérdés)

Nyugdíjas Klub	60,0%
Falunkért Egyesület 99	16,0%
Idősek Klubja	16,0%
Kézimunkakör	12,0%
Zöldág Kulturális Egyesület	8,0%
Baba-mama klub	8,0%
Mozgássérültek Egyesülete	4,0%
Kertbarát kör	4,0%
Református közösség	4,0%
Polgárőr	4,0%
Néptánc	4,0%
Felekezeti gyülekezet	4,0%

Többségük (60,0%) a Nyugdíjas klub tagja.

14.a) Érintik-e káros környezeti hatások (zaj, por, rezgés, szaghatás, belvizesedés stb.) az Ön lakóterületét? (zárt kérdés)

igen	74,7%
nem	25,3%

Amikor konkrétan rákérdeztük, hogy érintik-e káros környezeti hatások a válaszadók lakóterületét, azt kaptuk, hogy három-negyedük (74,7%) éri.

14.b) Ha igen, kérjük nevezze meg milyen(ek)? (nyitott kérdés)

zaj (általában)	24,64%
rezgés, robbantásos rezgések	23,19%
por (általában)	15,94%
bányászat zaja, robbantás	10,14%
belvizesedés, talajvíz	8,70%
füst, avarégetés	8,70%
fűtés káros hatásai, hulladékkal fűtenek	7,25%
kamion és nehézgépek közlekedése, teherautó forgalom, nagy terhű autók forgalma	4,35%
72-es út zaja	4,35%
trágyadomb és cefreszag, lóistálló	2,90%
kvad	2,90%
főút közelsége	2,90%
ikerházból adódó zajhatás	1,45%

aknafedél kopogása	1,45%
erőmű elektromos szennyezés	1,45%
szántóföldről jövő por	1,45%
kutyaugatás	1,45%
hangos dobzene	1,45%
légi folyosó	1,45%
nagy átmenő forgalom	1,45%
rezgés (72-es út)	1,45%
a nem karbantartott árkok miatt befolyik az esővíz	1,45%
néha nitro szagot lehet érezni	1,45%
hajszálrepedések vannak a házam falán	1,45%
keskeny az út	1,45%
por a főútról	1,45%
csatornaszag	1,45%
áruskocsik hangos zenélése, dudálása	1,45%
csapadékvíz elvezetés	1,45%
erőmű zaja	1,45%
patak nincs kitakarítva	1,45%
Balatonfűzfő Vizsker Kft károsanyag kibocsátása	1,45%

A nyitott kérdésre, hogy milyen káros környezeti hatások érik a válaszadókat, leggyakrabban a zajt (25,64%) válaszolták, emellett sokszor említettek valamilyen konkrét zaj forrást is, például a bányászat zaját, a robbantást (10,14%), a 72-es út zaját (4,35%). Azoknak, akiket ér káros környezeti hatás, a negyede (23,19%) panaszkodik a rezgésekre, a robbantásos rezgésekre. Emellett a por (általában) (15,94%) is fontos tényező.

15. Mi az, amit Ön személyesen kész tenni környezetében a települési problémák megoldása érdekében? (zárt kérdés)

szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás	74,2%
utcarendezés	53,9%
faültetés, virágosítás	49,4%
hulladékgyűjtés	46,1%
közösségi rendezvényeken való részvétel	46,1%
esővíz elvezetők rendbe hozása	40,4%
társaskörben, civil szervezetben való részvétel	30,3%
közösségi programok szervezésében való részvétel	15,7%
részvétel továbbképzésben	10,1%
egyéb	3,4%

A válaszadók leginkább a szelektív hulladékgyűjtésben, a komposztálásban (74,2%), az utcarendezésben (53,9%) és a faültetésben, virágosításban (49,4%) vennének részt.

16. Honnan tájékozik a helyi hírekről, eseményekről? (zárt kérdés)

helyi újságból	88,8%
internetről	31,5%
hirdetőtábláról	28,1%
egyéb	27,0%

Legtöbben (88,8%) a helyi újságból tájékoznak. Az egyebek között többen említették az utcai beszélgetéseket és az Öböl-TV.

17.a) Milyen ingatlannal rendelkezik Litéren? (zárt kérdés)

lakóház	97,8%
mezőgazdasági terület	3,4%
egyéb	1,1%

Szinte az összes (97,8%) válaszadó lakó ingatlannal rendelkezik Litéren.

Összefoglalás:

Összesen 89 darab kérdőív érkezett. A válaszadók döntő többsége (98,9%) Litéren él, inkább az idősebb korosztályhoz tartozik, ennek megfelelően a válaszadók majdnem fele (45,8%) több mint 40 éve él a településen és több mint fele (54,3%) nyugdíjas. A dolgozók többségének nem a településen van munkája. A más településen dolgozók többsége (57,1%) Veszprémbe jár dolgozni.

Litér legnagyobb értékei: Veszprém közelsége (79,8%), a Balaton közelsége (69,7%), a nyugodt életvitel (64,0%), és a természeti környezet (59,6%). Az itt lakók legelégedettebbek a csatornahálózattal (4,58), az elektromos hálózattal (4,56), a gázellátással (4,54), legkevésbé elégedettek a munkalehetőségekkel (1,79), a kerékpározási lehetőségekkel (2,03), az egyéb kereskedelmi üzlethálózattal (2,15).

Legfontosabb fejlesztési célok a spontán említések szerint, az utak helyrehozása, minőségének javítása, szélesítése (29,2%), a járdák építése, karbantartása, minőségének javítása (27,0%), új munkahelyek teremtése, munkalehetőségek támogatása (20,2%), vízvezető árkok kialakítása, tisztítása, rendbetétele, vízvezetős megoldása (19,1%)

Legfontosabb fejlesztési célok az értékelések szerint, az új munkahelyek teremtése (4,54), a környezetbarát, alternatív energia hasznosítása (4,52), a jó környezeti állapot fenntartása (4,47), a járdák építése (4,32), a vállalkozások élénkítése (4,31) és az utak burkolása (4,30).

A válaszadók fele (50,6%) szerint szükség van a belterület növelésére, emellett csak 15,7%-uk mondta azt, hogy nincs szükség erre. A válaszadók döntő többsége (86,5%) megfelelőnek érzi telke méretét.

A válaszadók 43,8%-a jobbnak látja Litér helyzetét a szomszéd településekhez képest. Csak 2,2% az, aki szerint rosszabb a település helyzete, mint a szomszéd településeké. Legfontosabb előnyei Veszprém közelsége, megyeszékhely közelsége (21,35%), a jó közlekedés, tömegközlekedés (21,35%), valamint a Balaton közelsége (15,73%).

A válaszadók negyede (29,1%) tartozik valamilyen civil szervezethez, csoporthoz. Többségük (60,0%) a Nyugdíjas klub tagja.

A válaszadók háromnegyedét (74,7%) éri káros környezeti hatás. Legtöbbször a zajt (általában) (24,64%), a rezgést, robbantásos rezgéseket (23,19%) és a port (általában) (15,94%) említették. Környezetük érdekében a válaszadók leginkább a szelektív hulladékgyűjtésben, a komposztálásban (74,2%), az utcarendezésben (53,9%) és a faültetésben, virágosításban (49,4%) vennének részt.

A válaszadók leggyakrabban (88,8%) a helyi újságból tájékozódnak.

LITÉR LAKOSAINAK ÉSZREVÉTELEIT ÖSSZEGYŰJTŐ SWOT ANALÍZIS

	ERŐSSÉGEK (S)	GYENGESÉGEK (W)	LEHETŐSÉGEK (O)	VESZÉLYEK (T)
REGIONÁLIS KAPCSOLATOK, TÉRSÉGI SZEREPKÖR	<ul style="list-style-type: none"> - nyugalom - ismerik az emberek egymást - gyönyörű település - jó ellátottság, iskola, óvoda - Veszprém, Balaton közelsége 	<ul style="list-style-type: none"> - Kevés ipar - Balatonfűzfő, Nitrokémia egykori hatása - Sok munkahely megszűnt (10.000 volt eredetileg) - Nitrokémia telepén kisvállalkozásai 	<ul style="list-style-type: none"> - Turizmus-itt tartani az átutazókat - Tó, horgászto, horgászturizmus - Van szabad terület vállalkozásoknak, lehetőség (KKV-k) - 72-es túloldalán fejlesztési terület - Csapadékvíz elvezetést zárttá tenni, annak helyén gyalogosforgalom - Épített értékek bemutatása (ref.templom, iskola...) - Vallási turizmus- zárandokhely - Kerékpáros, gyalogos turizmus- túraútvonal kijelölése- kapcsolat Balatonalmádival, tanösvény - Egy napi programra itt tartani a turistát - M8 gazdasági előnyei - Marketing, honlap - Közpark- rendezvények, kulturális, főzős, íjász, több napos rendezvények - Civil szervezetek szervezései, erre támaszkodó rendezvények - Erős közösség – mutassuk meg magunkat- pl. néptánc együttes - Olyan nagyságú rendezvényt kell, ami a helyeket nem zavarja - Köztes csomópont – pl. kerékpáros turizmus- számára - Kerékpárút - Mogyorós hegy természeti környezetének bemutatása - Zöldkő, diabáz bemutatása - Avarkori sírok - Geoláda - Patak, sétány 	<ul style="list-style-type: none"> - M8 elzárja a települést a Balatontól a gyalogos forgalom számára - Csomópontok, átjárók szükségesegek - M8 - tájromboló hatása (hid)
TÁRSADALOM, DEMOGRÁFIA	<ul style="list-style-type: none"> - Tud annyit nyújtani egy középkorú számára mint egy város (ellátás, biztonság) - Közösség, városnál szorosabb közösség - Befogadják az embert, elfogadják, azt is, aki teljesen más - Jó itt gyermekeknek is, találkozhatnak napközben társaikkal 	<ul style="list-style-type: none"> - Keskeny utcák, nincs lehetőség a gyalogos forgalom elválasztására - Utcán parkolnak az autók - Balaton vonzaskörzete kevésbé jelentkezik - A fiatalok nehezen mozdulnak meg - Mezőgazdaságnak nincsenek hagyományai, nincs aki művelje a földeket. 		
GAZDASÁG - IPAR, MEZŐGAZDASÁG	<ul style="list-style-type: none"> - Közműellátás – jó, és ez természetes - Olyan, mintha egy város része lenne - Tömegközlekedés - Van építési telek, és az megfizethető 			
TERMÉSZET, KÖRNYEZET	<ul style="list-style-type: none"> - Szeretnek ide jönni az emberek - Nitrokémia jó gazdasági alapot jelentett, sokat fejlődött a falu - A település állandó bevételi forrással rendelkezik (Erőmű, iparüzési adó, Nitrokémia épületei) 			
ÉPÍTETT KÖRNYEZET, TELEPÜLÉSKÉP	<ul style="list-style-type: none"> - Van iparterület, ahol a potenciális befektetők megjelenhetnek- munkahelyteremtés, kiépített infrastruktúra 			
INFRASTRUKTÚRA, KÖZMŰVEK, KÖZLEKEDÉS	<ul style="list-style-type: none"> - a Nitrokémia bűze, már nem jelent problémát - Épített értékek- templom - Közpark - Erős civil szervezetek 			
IDEGENFORGALOM - ÜDÜLÉS	<ul style="list-style-type: none"> - Szép a táj - Helyiek ismerik településüket és értékeiket 			

(2011. november 17-én é tartott lakossági fórumon elhangzottak alapján)

A koncepció összeállításában

Szedlák Attila, Litér község polgármestere,

Bencze Éva, Litér község jegyzője,

Litér lakosaiból és képviselőiből szerveződött stratégiai csoport

A kérdőívet kitöltő litéri lakosok

valamint a Völgyzugoly Műhely Kft. (2083 Solymár, Bimbó u. 20.) munkatársai vettek részt:

Ferik Tünde vezető településrendező tervező

Szilágyi Hajnalka okl. tájépítésmérnök